

**BAŽNYČIOS
ŽINIOS****Šiame numeryje:****Popiežius**

Popiežius Benediktas XVI Homilija Marijos Ėmimo į dangų išskilmės dieną	2
Popiežius Benediktas XVI apie meilę	3
Popiežiaus Benedikto XVI apmąstymai apie taiką	4

Bažnyčia Lietuvoje

Žolinės atlidai Pivašiūnuose	6
Žolinės atlidai Pažaislyje	7
XV Ateitininkų federacijos kongresas	8
Rinkta medžiaga apie Dievo tarnaitę Barborą Žagarietę	9
Vilniuje pristatyta nauja katechezės programa	10
Paauglių vasaros stovykla „Septyni“	10
Kaišiadorių vyskupijos tikybos mokytojų susitelkimo diena	11

Homilijos

KRYŽIAUS VAISIAI 24 eilinis sekmadienis (B)	13
KAS DIDESNIS? 25 eilinis sekmadienis (B)	14

Straipsniai

Kardinolas Joseph Ratzinger TIKĖJIMAS, TIESA IR KULTŪRA – APMĄSTYMAI REMIANTIS ENCIKLIKA <i>FIDES ET RATIO</i>	16
--	----

Bažnyčia pasaulyje

Paminėtas Taize bendruomenės įkūrėjas brolis Roger	23
Tarptautinės katalikų televizijos EWTN jubiliejus	23

Popiežius Benediktas XVI

Homilija Marijos Ėmimo į dangų išskilmės diena

Castelgandolfo parapiinėje bažnyčioje
2006 08 15

Garbingieji broliai vyskupai ir kunigai,
Brangūs broliai ir seserys!

Ypatingoje Mergelės Marijos giesmėje *Magnificat*, kurią girdėjome per Evangelijos skaitinį, aptinkame stebėtinus žodžius. Marija sako: „Štai nuo dabar palaiminta mane vadins visos kartos“. Viešpaties Motina išpranašauja Bažnyčios marijiškuosius gyrius visais būsimais laikais, marijiškąjį Dievo tautos pamaldumą iki laikų pabaigos. Girdama Mariją, Bažnyčia nieko „šalia“ Rašto neišranda: ji atsiliepia į šią pranašystę, Marijos paskelbtą tą malonės valandą.

Šie Marijos žodžiai nėra vien jos pačios asmeniškai, galbūt savavališki, žodžiai. Pasak šventojo Luko, Elzbieta, kupina Šventosios Dvasios, tarė: „Palaiminta įtikėjusi“. O Marija, irgi kupina Šventosios Dvasios, pratęsė ir užbaigė Elzbietos mintį patvirtindama: „Palaiminta mane vadins visos kartos“. Tai tikra, Šventosios Dvasios įkvėpta pranašystė, ir Bažnyčia, gerbdama Mariją, atsiliepia į Šventosios Dvasios įsakymą, daro tai, ką turi daryti. Pakankamai negiriame Dievo, jei nieko nesakome apie šventuosius, pirmiausiai apie Šventąją, tapusią jo buveine žemėje, – Mariją. Paprastos ir daugialypės Dievo šviesos įvairovė bei turtingumas pasirodo tikrai šventųjų, kurie yra tikri jo šviesą atspindintys veidrodžiai, veiduose. Ir būtent žvelgdami į Marijos veidą, galime geriau negu kitomis priemonėmis pamatyti Dievo grožį, jo gerumą, gailestingumą. Galime realiai pajusti jos veide dieviškąją šviesą.

„Palaiminta mane vadins visos kartos“. Galime Mariją girti, gerbti, nes jis yra „palaiminta“, palaiminta visiems laikams. Ir toks yra šios išskilmės turinys. Ji yra palaiminta, nes susivienijusi su Dievu, gyvena su Dievu ir Dieve. Viešpats, savo kančios išvakarėse atsivėkindamas su savaisiais, pasakė: „Einu jums paruošti buveinę dideliuose savo Tėvo namuose. Mano Tėvo namuose daug buveinių“. Marija, tardama: „Štai aš, Viešpaties tarnaitė, tebūna man, kaip tu pasakei“, paruošė Dievui buveinę čia, žemėje: ji tapo buveine kūnu ir siela, taip atverdama žemę dangui.

Šventasis Lukas ką tik girdėtame Evangelijos skaitinyje įvairiomis užuominomis leidžia suprasti, kad Marija yra tikroji Sandoros arka, kad Marijoje išsipildė šventyklos slėpinys – Dievas apsigyveno žemėje. Dievas realiai gyvena Marijoje, ateina čia, į žemę. Marija tam-

pa jo palapine. Čia išsipildo tai, ko trokšta visos kultūros, – tai yra kad Dievas gyventų tarp mūsų. Šventasis Augustinas yra pasakęs: „Prieš pradėdama Viešpatį kūne, ji jau jį buvo pradėjusi sieloje“. Marija suteikė Viešpačiui vietos sieloje ir taip realiai tapo tikra Šventykla, kur Dievas tapo kūnu, atėjo į žemę. Ir taip, jai būnant Dievo buveine žemėje, joje jau yra paruošta jos amžinoji buveinė, ši buveinė paruošta visiems laikams. Šiais žodžiais išreiškiamas visas Marijos paėmimo į dangų su kūnu ir siela dogmos turinys. Marija „palaiminta“, nes tapo – kūnu ir siela ir visiems laikams – Viešpaties buveine. Jei šitai tiesa, tai Marija ne tik kviečia mus ja žavėtis, ją gerbti, ji taip pat veda, rodo mums gyvenimo kelią, rodo, kaip galėtume tapti laimingi, surasti kelią į laimę.

Dar kartą pasiklausykime Elzbietos žodžių, vainikuojamų Marijos *Magnificat*: „Palaiminta įtikėjusi“. Pirmutinis ir pagrindinis aktas, kad taptum Dievo buveine ir taip atrastum galutinę laimę, yra tikėti. Tai tikėjimas, tikėjimas į Dievą, tikėjimas į tą Dievą, kuris parodė save Jėzujė Kristujė bei padarė save girdimą dieviškaisiais Šventojo Rašto žodžiais. Tikėti nėra pridurti kokią nors nuomonę prie kitų. Įsitikinimas, tikėjimas, kad Dievas yra, tokia pat informacija kaip kita. Dažnai mums mažai svarbu, ar informacija teisinga ar klaidinga, mat ji nekeičia mūsų gyvenimo. Tačiau jei Dievo nėra, gyvenimas yra tuščias, ateitis – tuščia. O jei Dievas yra, visas pasikeičia, gyvenimas yra šviesus, mūsų ateitis šviesi, ir mes turime kryptį, rodančią, kaip gyventi. Štai kodėl tikėjimas yra pamatinė mūsų gyvenimo kryptis.

Tikėti reiškia sakyti: „Taip, tikiu, kad Tu esi Dievas, kad įsikūnijusiamė Sūnujė esi tarp mūsų“, kreipti savo gyvenimą į Dievą, skatinti save prisirišti prie Dievo, vienyti su juo ir taip surasti vietą, kur gyventi, ir būdą, kaip gyventi. Tikėjimas nėra vien tam tikra mintis, idėja; tai, kaip jau minėjau, elgsena, gyvensena. Tikėti reiškia žengti keliu, parodytu Dievo Žodžio. Marija prie šio pamatinio tikėjimo akto, egzistencinio akto, pasirinktos laikysenos visam gyvenimui dar pridūrė žodžius: „Jis maloningas iš kartos į kartą tiems, kurie jo bijosi“. Ji kalba kartu su visu Raštu apie „Dievo baimę“. Tai galbūt žodis, kurį menkai pažįstame ir kurio nelabai mėgstame. „Dievo baimė“ nėra siaubas, tai visai kas kita. Būdami vaikai, nejaučiame siaubo Tėvo akivaizdoje, bet juntame Dievo baimę, rūpinimąsi nesugriauti meilės, kuria remiasi mūsų gyvenimas. Dievo baimė yra atsakomybės jausmas, kurį turime turėti, atsakomybė už mūsų gyvenimo metu mums patikėtą pasaulio dalį, atsakomybė gerai tvarkyti pasaulio ir istorijos dalį, kuria esame, bei tarnauti teisingam pasaulio statydinimui, tarnauti gėrio ir taikos pergalei.

„Palaiminta mane vadins visos tautos“: tuo norima pasakyti, kad ateitis priklauso Dievui, kad ji yra Dievo rankose, kad nugali Dievas. Nugali, kad ir koks stiprus,

ne žaltys, minimas šiandien pirmajame skaitinyje ir simbolizuojantis visas pasaulio smurto galybes. Jos atrodo neįveikiamos, tačiau Marija mums sako, kad jos nėra nenugalimos. Moteris – kaip matėme pirmajame Evangelijos skaitinyje – stipresnė už jas, nes stipresnis Dievas. Tiesa, palyginti su žalčiu, taip gerai ginkluotu, Moteris, kuri yra Marija ir Bažnyčia, atrodo beginklė, pažeidžiama. Ir tikrai, Dievas pasaulyje pažeidžiamas, nes jis yra Meilė, o meilė pažeidžiama. Ir vis dėlto ateitis yra Jo rankose: nugalai meilė, bet ne neapykanta, galiausiai nugalai taika.

Štai kokia didžiulė paguoda glūdi Marijos paėmimo į dangaus šlovę su kūnu ir siela dogmoje. Dėkokime Viešpačiui už šią paguodą ir kartu laikykime šią paguodą įpareigojimu būti gėrio, taikos pusėje. Melskime Mariją, Dangaus Karalienę, kad jai padedant šiandien laimėtų taika: „Taikos Karaliene, melski už mus“. Amen.

Popiežius Benediktas XVI apie meilę

2006 m. rugpjūčio 9 d. bendroji audiencija

Brangūs broliai ir seserys!

Prieš atostogas pradėjau glaustai aptarinėti dvylika apaštalų. Apaštalai buvo Jėzaus kelio palydovai, Jėzaus draugai, o jų kelionė su Jėzumi buvo ne tik išorinė kelionė iš Galilėjos į Jeruzalę, bet ir vidinė kelionė, per kurią jie išmoko tikėjimo į Jėzų Kristų – ne be sunkumų, nes buvo tokie pat žmonės, kaip mes. Tačiau būtent todėl, kad jie buvo Jėzaus kelio palydovai, Jėzaus draugai, kurie nelengvame kelyje išmoko tikėjimo, jie gali būti ir mūsų vadovai, padedantys mums Jėzų Kristų pažinti, jį pamilti ir jį įtikėti. Apie keturis iš dvylikos apaštalų jau kalbėjau: Simoną Petrą, jo brolių Andriejų, Jokūbą, šventojo Jono brolių, ir kitą Jokūbą, vadinamą „mažesniuoją“, parašiusiu laišką, randamą Naujajame Testamente. Taip pat jau esu užsiminęs apie evangelistą Joną, paskutinėje katechezėje prieš atostogas apibendrinamas esminius duomenis, aiškintėn iškeliančius šio apaštalo veidą. Šiandien dėmesį norėčiau skirti jo mokymo turiniui. Raštai, kuriuos šiandien nagrinėsime, yra Evangelija ir laiškai, priskiriami jo vardui.

Būdinga Jono raštų tema yra meilė. Savo pirmą encikliką neatsitiktinai panorau pradėti šio apaštalo žodžiais: „Dievas yra meilė (*Deus caritas est*), ir kas pasilieka meilėje, tas pasilieka Dieve, ir Dievas pasilieka jame“ (1 Jn 4, 16). Surasti tokių tekstų kitose religijose

nepaprastai sunku. Šiomis ištatomis mums parodoma tikra krikščionybės ypatingybė. Žinoma, Jonas nėra vienintelis krikščioniškos kilmės autorius, kalbantis apie meilę. Kadangi tai esminis krikščionybės dėmuo, apie tai kalba visi Naujojo Testamento rašytojai, net jei akcentus dėlioja ir skirtingai. Dabar apmąstome šią temą Jono raštuose todėl, kad jis primygtinai bei išimtinai nubrėžė jos pagrindinius kontūrus. Taigi jo žodžiais pasitikime. Neabejotina viena: jis nerašo abstraktaus, filosofinio ar teologinio, traktato apie meilės esmę. Ne, jis nėra teoretikas. Tikroji meilė savo prigimtimi yra ne gryna abstraktybė, bet tiesiogiai, konkrečiai ir apčiuopiamai susijusi su realiais asmenimis. Jonas, kaip apaštalas ir Jėzaus draugas, leidžia mums išvysti krikščioniškosios meilės sudėtinę dalis arba, tiksliau, fazes, judėjimą, apibūdintą trimis momentais.

Pirmasis susijęs su pačios meilės šaltiniu, kuriuo apaštalas laiko Dievą, prieidamas, kaip girdėjome, ištarą: „Dievas yra meilė“ (1 Jn 4, 8, 16). Jonas yra vienintelis Naujojo Testamento autorius, pateikiantis mums tartum savotišką Dievo apibrėžimą. Jis, pavyzdžiui, sako: „Dievas yra dvasia“ (Jn 4, 24) arba: „Dievas yra šviesa“ (1 Jn 1, 5). Dabar su akinančia intuicija jis paskelbia, kad „Dievas yra meilė“. Gerai pastebėta: ne teigiama vien tai, kad „Dievas myli“, ir dar siauriau, kad „meilė yra Dievas“! Kitaip tariant, Jonas neapsiriboja dieviškojo veikimo apibūdinimu, bet eina iki pačių jo šaknų. Be to, jis nenori priskirti dieviškosios kokybės neapibrėžtai ir galbūt beasmenei meilei; jis neina nuo meilės prie Dievo, bet kreipiasi tiesiai į Dievą, kad apibrėžtų Dievo prigimtį begalinės meilės matmeniu. Jonas tuo nori pasakyti, kad meilė yra esminis Dievo dėmuo, ir todėl visa Dievo veikla gimsta iš meilės ir yra paženklinta meilės: visa, ką Dievas daro, daro iš meilės ir su meile, net jei mes ne visada iškart galime suvokti, jog tai yra meilė, tikra meilė.

Čia būtina žengti dar vieną žingsnį ir patikslinti, kad Dievas konkrečiai parodė savo meilę įžengdamas į žmonių istoriją per Jėzaus Kristaus asmenį, dėl mūsų tapusį kūnu, numirusį ir prisikėlusį. Tai antrasis pagrindinis Dievo meilės momentas. Jis neapsiriboja vien žodiniiais pareiškimais, bet, galime sakyti, iš tikrųjų įsipareigojo ir asmeniškai „sumokėjo“. Apie tai Jonas rašo: „Dievas taip pamilo pasaulį (tai yra: mus visus), jog atidavė savo viengimį Sūnų“ (Jn 3, 16). Dievo meilė žmonėms dabar tampa konkreti ir reiškiasi Jėzaus meile. Jonas toliau rašo: Jėzus, „mylėdamas savuosius pasaulyje, parodė jiems savo meilę iki galo“ (Jn 13, 1). Šios save atiduodančios ir beribės meilės galia esame iš pagrindų atpirkti iš nuodėmės, Jonas dar toliau rašo: „Mano vaikeliai... O jei kuris nusidėtų, tai mes turime Užtąręją pas Tėvą, teisųjį Jėzų Kristų. Jis yra permaldavimas už mūsų nuodėmes, ir ne tik už mūsų, bet ir už viso pasaulio“ (1 Jn 2, 1–2; plg. 1 Jn 1, 7). Tad tokia didelė buvo Jėzaus meilė mums – iki savo kraujo praliejimo dėl mūsų išganymo! Krikščionis, kontemplanuojantis tokią

meilę „be saiko“, tiesiog negali neklausti, kaip jis į tai deramai galėtų atsiliiepti. Manau, jog kiekvienas iš mūsų vis iš naujo turi to klausti.

Toks klausimas veda mus prie meilės dinamikos trečiojo momento: būdami pirma mūsų einančios ir mus pranokstančios meilės gavėjai, esame pašaukti stengtis į tai veikliai atsakyti, o tinkamas atsakymas tegali būti meilė. Jonas kalba apie „įsakymą“. Jis cituoja šiuos Jėzaus žodžius: „Aš jums duodu naują įsakymą, kad jūs vienas kitą mylėtumėte; kaip aš jus mylėjau, kad ir jūs taip mylėtumėte vienas kitą!“ (Jn 13, 34). Apie kokią naujybę kalba Jėzus? Nauja tai, kad jis nesitenkina parkartojimu to, ko jau reikalauta Senajame Testamente ir ką galime perskaityti kitose evangelijose: „Mylėsi savo artimą kaip save patį“ (Kun 19, 18; plg. Mt 22, 37–39; Mk 12, 29–31; Lk 10, 27). Senajame įsakyme kaip normatyvinis kriterijus imamas žmogus („kaip save patį“), tuo tarpu Jono perteikiamame įsakyme Jėzus kaip mūsų meilės pagrindą ir normą pateikia save: „kaip aš jus mylėjau“. Taip meilė tampa iš tiesų krikščioniška apimdama krikščionybės naujybę: tiek ta prasme, kad ji turi būti skirta visiems be išimties, tiek ta, kad ji reiškia ėjimą iki kraštutinės ribos, nes neturi jokio kito mato, tik buvimą be mato. Šie Jėzaus žodžiai: „kaip aš jus mylėjau“ kviečia mus ir kartu kelia nerimą; jie yra kristologinis tikslas, kuris gali pasirodyti nepasiekiamas, tačiau sykiu jie yra akstinas, neleidžiantis pasitenkinti tuo, ką mums pavyko įgyvendinti, neleidžiantis pasitenkinti savimi tokiais, kokie esame, bet verčiantis be paliovos keliauti šio tikslo link.

Nedidelėje vėlyvųjų viduramžių knygelėje, pavadintoje „Kristaus sekimas“, yra puikus dvasingas tekstas: „Kilni Jėzaus meilė verčia mus daryti didžius dalykus ir skatina trokšti vis tobulesnių dalykų. Meilė nori veržtis į viršų ir nebūti laikoma to, kas žema. Meilė nori būti laisva ir nepriklausyti nuo kokių nors pasaulietinių aistrų... meilė kyla iš Dievo, ir tik Dieve gali surasti atilsį, pakilusi virš visų sukurtųjų daiktų. Tas, kuris myli, skrajoja, laksto, džiaugiasi, jis laisvas ir niekas negali jo sulaikyti. Jis duoda visiems viską ir turi viską visuose daiktuose, nes ramybę atranda didžiajame Vienajame, kuris yra virš visų daiktų ir iš kurio trykšta visas gėris“ (III knyga, 5 skyrius). Jono minimo „naujo įsakymo“ geriau nepakomentuosi. Melskime Tėvą, kad galėtume gyventi juo – nors ir netobulai – taip intensyviai, kad užkrėstume juo visus, kuriuos sutinkame savo kelyje.

Popiežiaus Benedikto XVI apmąstymai apie taiką

Kalba, pasakyta 2006 m. liepos 23 d. Rhemes šv. Jurgio parapijos bažnyčioje Aosta slėnyje

<...> Tragiškos padėties Artimuosiuose Rytuose fone esame sujaudinti apaštalo Pauliaus pateiktos vizijos grožio (plg. Ef 2, 13–18): Kristus yra mūsų sutaikinimas. Jis sutaikino vieną su kitu žydus ir pagonis, suvienydamas juos savo Kūne. Jis nugalėjo priešybę savo Kūnu, ant kryžiaus. Jis nugalėjo priešybę ir sutaikindamas suvienijo mus savo mirtimi.

Tačiau daugiau negu šios vizijos grožis mus jaudina jos ryškus priešingumas mūsų patiriamai bei regimai realybei. Iš pradžių tepajėgiame tarti Viešpačiui: „Viešpatie, apie ką čia kalba tas tavo apaštalas sakydamas, jog jie sutaikinti?“ Juk iš tikrųjų matome, jog jie nesutaikinti... Tarp krikščionių, žydų ir musulmonų tebevyksta karas; o kiti irgi kursto karą, visur pilna priešybės, smurto. Kurgi tavo aukos veiksmingumas? Kur istorijoje ta taika, apie kurią kalba tavo apaštalas?

Mes, žmonės, neįstengiame atskleisti istorijos slėpinio, žmogaus laisvės, tariančios Dievo taikai „ne“, slėpinio. Neįstengiame atskleisti Dievo ir žmogaus santykio, jo veikimo ir mūsų atsako viso slėpinio. Turime susitaikyti, jog tai lieka slėpinys. Vis dėlto Viešpats pateikia elementų, duodančių atsakymą.

Pirmutinis elementas yra tai, kad šis Viešpaties sutaikinimas, ši jo auka nėra neveiksminga. Egzistuoja didžiulė visuotinė Bažnyčios, visų tautų bendrystės tikrovė, eucharistinės Bendrystės, peržengiančios kultūrų, civilizacijų, tautų ir laikų ribas, tinklas. Tokia bendrystė egzistuoja; tokios „taikos salos“ Kristaus Kūne. Jos egzistuoja. Pasaulyje egzistuoja ir taikos jėgos. Pažvelgę į istoriją, galime pamatyti didžiuosius meilės šventuosius, sukūrusius šios Dievo taikos „oazes“ – pasaulius, vėl įžiebusius jų šviesą ir gebėjusius sutaikinti bei sukurti taiką. Yra kankinių, kentėjusių su Kristumi ir taip paliudijusių taiką, meilę, nubrėžiančią ribą smurtui.

Matydami, jog taikos tikrovė egzistuoja, nepaisant išliekančios kitokios tikrovės, galime toliau skverbtis į Pauliaus laiško efeziečiams gelmę. Viešpats nugalėjo ant kryžiaus. Jis nugalėjo ne nauja imperija, jėga, galingesne už kitas ir gebančia jas parblokti; jis nugalėjo ne žmogiškai, kaip įsivaizduojame, imperija, stipresne negu kitos. Jis nugalėjo meile, gebančia eiti ligi mirties. Štai naujas Dievo pergalės būdas: smurtui jis nepriešpriešina dar didesnio smurto. Smurtui jis priešpriešina visišką priešingybę – meilę ligi galo, savo kryžių. Toks yra kuklus Dievo pergalės būdas: jis apriboja

smurtą meile – ir tik taip tą įmanoma padaryti. Toks pergales būdas gali pasirodyti labai lėtas, bet tai tikras būdas blogiui ir smurtui nugalėti, ir mes turime šiuo dieviškuoju pergales būdu pasitikėti.

Pasitikėti reiškia veikliai įsitraukti į šią dieviškąją meilę, prisidėti prie jos pastangų sutaikinti, atitikti Viešpaties žodžius: „Palaiminti taikdariai: jie bus vadinami Dievo vaikais“. Kiek išgalime, turime skirti savo meilę visiems kenčiantiems, suvokdami, jog Paskutinio teismo Teisėjas tapatina save su tais, kurie kenčia. Todėl, ką kenčiantiems darome, darome mūsų gyvenimo paskutiniam Teisėjui. Svarbu štai kas: dabar galime jo pergalę nešti pasauliui, veikliai dalyvaudami jo meilėje. Šiandien daugiakultūriame ir daugiareligiame pasaulyje daugeliui kyla pagunda sakyti: „Dėl taikos pasaulyje, tarp religijų, tarp kultūrų, geriau per daug nekalbėti apie tai, kas krikščionybei savita, tai yra apie Jėzų, Bažnyčią, sakramentus. Pasitenkinkime tuo, kas daugiau ar mažiau bendra...“ Tačiau tai ne tiesa. Būtent šiandien –

didžiulio piktnaudžiavimo Dievo vardu momentu – mums reikia Dievo, nugalinčio ant kryžiaus, nugalinčio ne smurtu, bet meile. Būtent šiuo metu mums reikia Kristaus veido, kad pažintume tikrąjį Dievo veidą ir gebėtume skleisti pasaulyje susitaikinimą bei šviesą. Todėl meile, meilės žinia ir viskuo, kuo galime padėti kenčiantiems šiame pasaulyje, turime liudyti šį Dievą, šią nesmurtiškai per kryžių pasiekiamą Dievo pergalę.

Taip grįžtame prie išeities taško. Ką galime padaryti, tai liudyti meilę, liudyti tikėjimą ir pirmiausia kreipti savo šauksmą į Dievą – galime melstis! Esame tikri, kad mūsų Tėvas girdi savo vaikų šauksmą. Šv. Mišiose, rengdamiesi švenčiausiajai Komunijai, priimti mus suvienijantį Kristaus Kūną, su Bažnyčia meldžiamės: „Išgelbėk mus, Viešpatie, iš visokio blogio ir suteik ramybę mūsų laikams“. Tegul tai šiandien būna malda: „Išgelbėk mus nuo visokio blogio ir suteik ramybę“ ne rytoj, ne poryt, bet suteik mums, Viešpatie, ramybę šiandien! Amen.

Šiluvos atlydai 2006 m. rugsėjo 8–15 d.

Pagrindinė šių metų atlydų maldų intencija: meldžiamės už Lietuvos šeimas

PAMALDŲ TVARKA ATLYDŲ METU

ŠV. MIŠIOS

8 ir 9 val. Apsireiškimo koplyčioje (9 val. šv. Mišios aukojamos meldžiant ligoniams sveikatos)

10 ir 18 val. Švč. M. Marijos Gimimo bazilikoje

11.30–11.55 val. Liturginė katechezė aikštėje prieš Baziliką

12 val. Švč. M. Marijos litanija ir pagrindinės šv. Mišios aikštėje prieš Baziliką

ROŽINIO MALDA

17 val. procesijoje nuo Apsireiškimo koplyčios į Baziliką

ŠVČ. SAKRAMENTO ADORACIJA

Bazilikoje nuo **19 iki 20 val.**

Iš rugsėjo 8-osios į 9-ąją – **per visą naktį**

Visą atlydų oktavą veiks fotografijų paroda-akcija „MANO ŠEIMA“

Rugsėjo 8 d., penktadienis,

Švč. Mergelės Marijos Gimimas

POLICIJOS IR TEISĖTVARKOS DARBUOTOJŲ DIENA

Rugsėjo 9 d., šeštadienis

ŠVIETIMO, MOKSLO, KULTŪROS IR ŽINIASKLAIDOS DARBUOTOJŲ DIENA

Rugsėjo 10 d., sekmadienis

ŠEIMŲ DIENA

Rugsėjo 11 d., pirmadienis

LIGONIŲ, NEJGALIŲJŲ IR MEDICINOS DARBUOTOJŲ DIENA

Rugsėjo 12 d., antradienis

KARIUOMENĖS IR PARTIZANŲ DIENA

Rugsėjo 13 d., trečiadienis

KUNIGŲ DIENA

Rugsėjo 14 d., ketvirtadienis

SUNKUMUS PATIRIANČIŲ LIETUVOS ŽMONIŲ DIENA

Rugsėjo 15 d., penktadienis,

Švč. Mergelė Marija Sopulingoji

DIEVUI PAŠŪVĖSTOJO GYVENIMO NARIŲ DIENA

Daugiau informacijos rasite www.siluva.lt

Žolinės atlaidai Pivašiūnuose

Rugpjūčio 12 d. vakaro pamaldomis Pivašiūnuose prasidėjo tradiciniai Žolinės atlaidai. Pamaldose, kaip įprasta, dalyvavo organizuotai iš Jiezno atvykęs gausus maldininkų būrys. Rugpjūčio 13 d. į atlaidus atvykęs Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis paskelbė atlaidų pradžią ir supažindino su jų tvarka, vadovavo pamaldoms, per šv. Mišias teikė Sutvirtinimo sakramentą. Kaišiadorių ganytojas ragino tikinčiuosius šiais Kaišiadorių vyskupijai, mininčiai savo 80-metį, jubiliejiniais metais maldoje Marijai ypač dėkoti už praeityje per jos užtarimą patirtas malones bei prašyti jos dvasinės globos ir užtarimo tiek vyskupijos, tiek jos tikinčiųjų gyvenimo tikėjimo kelyje.

Pivašiūnų šventovė – svarbiausia Kaišiadorių vyskupijos piligrimystės vieta. Per atlaidų aštuondienį šią vietą aplanko apie 30 tūkstančių maldininkų iš Kaišiadorių vyskupijos, taip pat kitų vietų ir kraštų. Pivašiūnų šventovę ypač išgarsino Dievo Motinos Marijos su Kūdikiu paveikslas. 1988 m. rugpjūčio 14 d. šis paveikslas vainikuotas popiežiaus Jono Pauliaus II palaimintomis karūnomis, jam suteiktas Nuliūdusiųjų Paguodos titulas. Nuo to laiko kiekvieno mėnesio 15 dieną, o ypač per Žolinę, maldininkai susirenka pagerbti Pivašiūnų Švč. Mergele Mariją ir paprašyti jos dangiškos globos bei užtarimo.

Rugpjūčio 14-ąją Pivašiūnų šventovėje melstasi už šeimas, vyskupijos Šeimos centro savanorius. Šeimos centro savanoriai Pivašiūnų parapijos namuose klausėsi konferencijos, šv. Mišiose – teminio, šiai progai skirto pamokslu, parengė ir nešė atnašas. Po šv. Mišių Kaišiadorių vyskupas Kaišiadorių vyskupijos šeimos centro ilgametei vadovei gyd. Marijai Bagdonienei įteikė popiežiaus Benedikto XVI palaiminimą. Šią dieną daugiausiai maldininkų buvo atvykę iš Širvintų dekanato parapijų.

Pagrindinę atlaidų dieną – rugpjūčio 15-ąją – Žolinės iškilmių šv. Mišioms, kurios buvo švenčiamos lotynų kalba, vadovavo ir apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Peteris Stephanas Zurbriggenas, kuris pasakė ir pamokslą. Šv. Mišias koncelebravo Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Vilkaviškio vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC, Kauno arkivyskupo augziliaras vyskupas Jonas Ivanauskas, Lietuvos Vyskupų Konferencijos generalinis sekretorius monsinjoras Gintaras Grušas, taip pat svečiai iš Vokietijos – Magdeburgo vyskupo generalvikaras kun. Raimundas Sternalis ir jo brolis kun. Michaelis Sternalis, Oldenburgo krašto (Miunsterio vyskupija) Friesoythe dekanato dekanas kun. Paulas Horstas ir šio dekanato kunigas, Kaišiadorių vyskupijos bičiulis mons. Alfonsas Bokernas, taip pat kiti kunigai iš Kaišiadorių ir kitų Lietuvos vyskupijų. Šv. Mišių pradžioje Kaišiadorių vyskupas perskaitė popiežiaus Benedikto XVI sveikinimą ir palaiminimą Kaišiadorių vyskupijai, šiemet mininčiai 80 metų sukaktį, ir visiems šių pamaldų dalyviams. Pamaldose dalyvavo gausus maldininkų būrys iš įvairių Lietuvos vietų ir užsienio, melstasi už Lietuvos žemdirbius. Kaip ir kasmet, giedojo Kaišiadorių vyskupijos Antano Bagdono vadovaujamas parapijų jungtinis choras, grojo DK Birutės MTB pučiamųjų orkestras (Alytus), buvo nešamos atnašos – vaisiai, daržovės, duona. Pamaldas transliavo Lietuvos televizija.

Po šv. Mišių bažnyčios šventoriuje buvo pašventinta Pivašiūnų miestelio vėliava ir herbas bei atidengtas paminklas kunigui Alfonsui Petruliui, Vasario 16-osios akto signatarui, 1911–1927 m. klebonavusiam Pivašiūnų parapijoje. Kunigas A. Petrulis – vienas iš dviejų Kaišiadorių vyskupijų kunigų, 1916 m. pasirašiusių Vasario 16-osios akta; jis mirė 1928 m., palaidotas Musninkų bažnyčios šventoriuje.

Marijos diena Šiluvoje

Rugpjūčio 13 d. Šiluvoje tradiciškai paminėta Marijos diena. Eucharistijos liturgijai Švč. M. Marijos Gimimo bazilikoje vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Koncelebravo Lietuvoje viešintis Čikagos arkivyskupo vikaras vyskupas Gustavas Garcia-Silleris iš JAV, šiuo metu JAV studijuojantis ir ten dirbantis kun. prof. dr. Arvydas Žygas, Saleziečių namų Kaune direktorius kun. Massimo Bianco, Maskvoje besidarbuojantis kun. Petras Blaževičius. Per šv. Mišias melstasi visuotinės Bažnyčios ir arkivyskupijos intencijomis, ypač prašant Švč. M. Marijos globoti misijas ir misionierius. Homiliją pasakė arkiv. S. Tamkevičius.

Atnašų procesijoje buvo atneštos kortelės su tarnaujančių misijose bei misijų kraštų vaikų vardais. Pasibaigus šv. Mišioms šios kortelės išdalytos tikintiesiems prašant vieną mėnesį melstis už kurį nors asmenį. Šiluvos parapijos bendruomenės atstovai atnešė Šventojo Rašto knygu – jos vėliau atiduotos Dievo meilės misionierių (Motinos Teresės) kongregacijai vargšų reikmėms.

Po šv. Mišių Jono Pauliaus II namuose misionieriai, atvykę į Lietuvą iš kitų kraštų, ir lietuviai, tarnaujantys svetur, per susitikimą su tikinčiais pasidalijo savo tarnystės įspūdžiais. Be jau minėtų misionierių svečių, aštuonios Dievo meilės misionierių (Motinos Teresės) kongregacijos seserys, dirbančios Lietuvoje, tačiau atvykusios čia iš skirtingų šalių – Maltos, Belgijos ir kt., papasakojo apie savo tarnystę Kretingoje ir Vilniuje. Salezietis kun. M. Bianco minėjo, jog visada labai norėjo tarnauti misijose, o misionierius iš Vietnamo, papasakojęs apie savo ketinimą įsitraukti į saleziečių veiklą Lietuvoje, savo gimtąja kalba sukalbėjo *Sveika, Marija*. Mūsų tautos misionieriams kitose šalyse atstovavęs prof. dr. A. Žygas pasidžiaugė tais iš-eiviais JAV, kurie vertina Bažnyčios skleidžiamą lietuviškąją kultūrą, parenka savo vaikams lietuviškas šeštadienines mokyklas, kur supažindinama ir su tikėjimo dalykais. Kun. P. Blaževičius pabrėžė nuoširdžias iš-eivių pastangas išlaikyti savo tikėjimą – jie atvyksta į sekmadienio šv. Mišias kelionėje sugaišdami kelias valandas. Ses. Aloyza Pranė Malinauskaitė SJE, į misijas Karagandoje (Kazachstanas) iš-

vykusi, jos žodžiais tariant, iš klusnumo, dabar džiaugiasi šia tarnyste ir svetimšalių nuoširdumu.

Arkiv. S. Tamkevičius pasidžiaugė šiuo susibūrimu ir pavadino jį pirmuoju „internacionaliniu“ misionierių susitikimu. Svečių prašymu, apie savo darbą papasakojo ir apaštalaujantys Lietuvos Bažnyčioje.

-kasp-

Piligrimų eisenos į Šiluvą

Tęsiant daugiau nei penkis šimtmečius gyvuojančią tradiciją bei artėjant Švč. Mergelės Marijos Gimimo (Šilinių) didiesiems atleidams, rugpjūčio 27-ąją į Šiluvą ėjo tūkstantinės piligrimų procesijos. Pagal dar sovietmečiu susiklosčiusią tradiciją, maldininkų eisenos vyksta paskutinį rugpjūčio sekmadienį. Šios procesijos ir vėliau šv. Mišios Šiluvos bazilikoje buvo skirtos padėkoti Viešpačiui už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, pasimelsti už tremtinius bei visus, kentėjusius ir gyvybę aukojusius už laisvę.

Kaip jau tapo įprasta pastaraisiais metais, maldininkų procesijos į Šiluvą ėjo iš dviejų vietų. Piligrimams, keliavusiems iš Tytuvėnų, vadovavo bei giedojo Šiaulių vyskupas ir Lietuvos kariuomenės ordinaras Eugenijus Bartulis. Kita, daugiau kaip tūkstantčio maldininkų, procesija keliavo nuo Raseinių pusės. Čia piligrimams vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, eisenos pradžioje pašventinęs procesijų pradžią žymėsiantį kryžių prie Dubysos slėnio. Tris valandas trukusiame kelyje buvo kalbamas rožinis, giedamos Marijos garbei skirtos giesmės. Procesijoje drauge ėję kunigai norintiems teikė Sutaikinimo sakramentą. Šiomet procesijoje ypač gausiai matėsi Kauno miesto parapijų vėliavos, maldingą kelią ėjo nemažai jaunimo ir šeimų su vaikais. Kelis kilometrus kartu žygiavo maldininkus pasitikusi šiluviško jaunimo procesija, vadovaujama parapijos klebono Erasto Murausko.

Vidurdienį pilnutėlėje Šiluvos bazilikoje abiejų procesijų piligrimai dalyvavo Eucharistijos liturgijoje, kurios pradžioje arkiv. S. Tamkevičius pasveikino „visos Lietuvos maldininkus, atvykusius pas Šiluvos Dievo Motiną“. Ganytojas pakvietė dėkoti Dievui už laisvės dovaną taip, „kaip kiekvienas mokame“.

Rugpjūčio 16-ąją – kunigams ir vienuoliams skirtą dieną – melsta pašaukimų į dvasinį luomą. Tą dieną daugiausiai maldininkų buvo atvykę iš Molėtų dekanato parapijų. Vidurdienio šv. Mišioms vadovavo Kaišiadorių vyskupas, pamokslą pasakė Molėtų parapijos klebonas ir dekanas kun. Kęstutis Kazlauskas.

Rugpjūčio 17 d. buvo meldžiamasi už *Caritas* bendradarbius ir ligonius. Pamaldose dalyvavo Kaišiadorių vyskupijos *Caritas* savanoriai, taip pat gausus maldininkų būrys iš Kaišiadorių dekanato. Vidurdienio šv. Mišioms vadovavo Kaišiadorių vyskupas, pamokslą pasakė Kaišiadorių vyskupijos *Caritas* direktorius ir Kaišiadorių dekanas kun. Rimvydas Jurkevičius. Po šv. Mišių Kaišiadorių vyskupas įteikė popiežiaus Benedikto XVI palaiminimą Birutei Grižienei, buvusiai ilgametei Kaišiadorių vyskupijos *Caritas* reikalų vedėjai.

Rugpjūčio 18 d. melstasi už tikybos mokytojus, katechetus ir visus pedagogus, taip pat mokinius. Šią dieną Pivašiūnuose vyko Kaišiadorių vyskupijos tikybos mokytojų ir katechetų rekolekcijos, kasmet organizuojamos prieš naujuosius mokslo metus. Vidurdienio šv. Mišioms vadovavo Kaišiadorių vyskupas, pamokslą sakė Kaišiadorių vyskupijos katechetikos centro dvasios vadovas kun. A. G. Tamošiūnas. Po šv. Mišių vyskupas tikybos mokytojams suteikė išskilmingą siuntimą bei palaiminimą.

Rugpjūčio 19 d. Pivašiūnuose surengta Kaišiadorių vyskupijos jaunimo diena. Dar rugpjūčio 18 d., penktadienį, į Pivašiūnų šventovę susirinko gausus vyskupijos jaunimo būrys, pėsčiomis atkeliavęs iš Varkalių kaime (Užuguoščio parapija) vykusios jaunimo stovyklos. Šeštadienį buvo meldžiamasi už vaikus ir jaunimą. Šv. Mišioms vadovavo Kaišiadorių vyskupas, koncelebravo Šv. Jono kongregacijos tėvai, vedę Jaunimo dienos katechezes. Pamokslą per šv. Mišias pasakė Kaišiadorių vyskupijos jaunimo centro dvasios vadovas kun. Kęstutis Dvareckas. Po šv. Mišių Kaišiadorių vyskupas J. Matulaitis Kaišiadorių vyskupijos jaunimo centro vadovei Inesai Sinkevičiūtei įteikė popiežiaus Benedikto XVI palaiminimą.

Visomis aštuondienio dienomis rožinio maldai, taip pat Švč. Sakramento adoracijos pamaldoms vadovavo diakonas Marius Talutis. Didieji Žolinės atlidai baigėsi vakaro pamaldomis rugpjūčio 19 d.

-Kš-

Žolinės atlidai Pažaislyje

Rugpjūčio 15 d. Pažaislio Švč. M. Marijos Apsilankymo pas Elzbietą bažnyčioje, gausiai dalyvaujant kauniečiams ir garbiems svečiams – Lietuvos Respublikos Prezidentui Valdui Adamkui su žmona Alma, buvo švenčiama Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų šventė. Šv. Mišias aukojo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, drauge su juo koncelebravo svečias iš JAV, Čikagos arkivyskupo vikaras vyskupas Gustavas Garcia-Silleris, taip pat keliolika miesto parapijų kunigų.

Per pamokslą arkiv. S. Tamkevičius paminėjo, jog Žolinės šventė Pažaislyje „nuo šių metų bus skirta puoselėti ir ugdyti dvasines vertybes, be kurių laisvė gali tapti didžiausia nelaisve“. Ganytojas pakvietė susirinkusiuosius geriau išžiūrėti į Dievo Sūnaus Gimdytojos paveikslą – apaštalo Jono regėjime matytą saule apsisiautusių Moterį, ant kurios galvos spindėjo dvylikos žvaigždžių vainikas, ir pamąstyti, kodėl kaip tik Mariją, o ne kurią nors kitą žmonių giminės dukterį Viešpats išsirinko būti savo Motina. Pasak arkivyskupo, Viešpats išsirinko nuolankią savo tarnaitę ir visiems amžiams parodė, jog besiremiantys Dievo pagalba ir Marijos nuolankumo

pavyzdžiu istorijos tėkmėje tampa „labai reikalingais įrankiais atliekant didelius Viešpaties darbus“. Arkivyskupas kalbėjo apie kiekvieno žmogaus pasirinkimą – klausyti Dievo ar savęs – ir apgailestavo, jog per mažai žmonių paklūsta Dievo balsui; o jų, besiremiančių Dekalogu ir Evangelijos šviesa, šiandien ypač reikia visuomenei, kad „nebūtų tų negarbingų politinių rietenų, to kasdienio nesusikalbėjimo <...>, kai siekiama ne tiesos ir teisingumo, o tik sumenkinti oponentus“.

Šv. Mišių metu ir joms pasibaigus giedojo Kauno valstybinis choras (vadovas ir vyr. dirigentas Petras Bingelis) bei solistės Irena Milkevičiūtė ir Asmik Grigorian. Šiuo koncertu buvo tęsiamas XI Pažaislio muzikos festivalio renginių ciklas.

-kasp-

XV Ateitininkų federacijos kongresas

Rugpjūčio 18–20 d. Panevėžio bendruomenių rūmuose vyko XV Ateitininkų federacijos kongresas „Kristuje gyvenime ir kurkime“. Atidarant ateitininkų forumą šiltą sveikinimo žodį tarė ilgametis Ateitininkų federacijos dvasios vadovas, Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas. Apaštališkasis nuncijus arkivyskupas dr. Peteris Stephanas Zurbriggenas perdavė popiežiaus Benedikto XVI ypatingą apaštališkąjį palaiminimą ir pristatė naują Ateitininkų federacijos dvasios vadovą mons. Gintarą Grušą, Lietuvos Vyskupų Konferencijos generalinį sekretorių. Ateitininkų federacijai sveikinimo telegramas atsiuntė Popiežiškosios pasauliečių tarybos pirmininkas arkivyskupas Stanislawas Rylko, taip pat Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus, pareiškęs viltį ateitininkus tapsiant kokybiškai naujos Lietuvos architektais. Kongrese kalbėjo Lietuvoje viešėjęs Čikagos arkivyskupo vikaras vyskupas Gustavas Garcia-Silleris, o, pasibaigus šv. Mišioms Kristaus Karaliaus katedroje, drąsos pasitinkant šių dienų iššūkius linkėjo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius.

Pagrindinis dėmesys šiame kongrese buvo skirtas krikščioniškosios kultūros aktualumui ir jos sklaidai. Tai ypač atsispindėjo dr. Pauliaus Subačiaus pranešime „Šiuolaikinės krikščioniškosios kultūros aktualumas Lietuvai ir pasauliui“ ir filosofo Vytauto Ališausko pranešime „Ateitininkų sąjūdis – krikščioniškosios kultūros puoselėtojas“. Simpoziumą apie tai, kokius bruožus turėtų įgyti šiuolaikinis ateitininkų sąjūdis, kad taptų veiksmingu krikščioniškosios kultūros skleidėju Lietuvoje ir pasaulyje, vedė Emilija Pundziūtė, jame dalyvavo ses. dr. Daiva Kuzmickaitė, kun. Gintaras Vitkus SJ, Aurimas Šukys, Gediminas Navikas. Palankiai kongreso dalyvių įvertintas turinio ir išvalgų atžvilgiu aktualus Vyganto Malinausko pranešimas „Ateitininkų sąjūdžio veikimo kryptys kuriant krikščioniškąją kultūrą Lietuvoje“.

Kun. dr. Kęstutis Trimakas pranešime „Konfliktas tarp gyvybės bei mirties kultūrų ir Ateitininkų sąjūdis“ gretino ateitininkijos steigėjo prof. Prano Dovydaičio ir popiežiaus Jono Pauliaus II idėjas ir siekius. Kongrese taip pat buvo pristatyta kun. K. Trimako knyga „Apsčiai gyvenimo turėti (plg. Jn 10, 10): Kristuje gyventi ir kurti“ ir naujas, trečiasis kun. Stasio Ylos „Ateitininkų vadovo“ leidimas. Knygoje glaustai pateikta ateitininkų organizacijos istorinė apžvalga ir organizacijos apibūdinimas.

Kongrese buvo priimti ir patvirtinti nauji Federacijos įstatai, suderinti su galiojančiais Lietuvos įstatymais ir nustatantys aiškų Ateitininkų federacijos organų, vienetų ir narių statusą. Įstatus pristatė darbo grupės vadovas, Tarybos pirmininkas Vygantas Malinauskas. Praėjusios kadencijos Federacijos pirmininkas Liutauras Serapinas, iškėlęs vidinio organizacinio

Drauge su arkiv. S. Tamkevičiumi Šv. Mišias koncelebravo vysk. E. Bartulis ir procesijoje dalyvavusieji kunigai.

Homilijos metu arkiv. S. Tamkevičius priminė, jog iš Viešpaties gautoji laisvės dovana leidžia nieko nebijoti, tačiau šiandien ji reiškia ir kai ką daugiau: galimybę ir įpareigojimą tapti atsakingais Lietuvos piliečiais. „Ar gali būti laisvė be tiesos – to kiekvienas šiandien turime savęs paklausti“, – sakė ganytojas, apgailestavęs dėl šiuolaikinės tiesos ir laisvės sampratos sumenkimo. Pasak arkivyskupo, šiandien laisvė daug kam reiškia laisvę nuo tvirtos šeimos, nuo atsakomybės, autoritetų nepripažinimą, krikščioniškos moralės paniekinimą, tradicinės religijos, Bažnyčios išsižadėjimą. Kai šiandien tiesa daug kam atrodo reliatyvi, atsakymo į egzistencijos klausimus ieškoma pas visokius burtininkus ir ekstrasensus... „Kokia išeitis iš laisvės klystkelių pasaulyje, kuriame Rytai grėžiasi į sovietinę praeitį, o Vakariai skendi mirties kultūroje?“ – klausė ganytojas ir pabrėžė, jog tiesa yra viena – tai Kristus, atėjęs ne pavergti, bet išlaisvinti žmogų. Baigdamas homiliją arkiv. S. Tamkevičius atkreipė dėmesį, jog kaip ir anuomet apaštalams atrodė nepriimtinas Kristaus kryžiaus kelias, taip ir mums Viešpaties žodžiai dažnai atrodo per kieti. Pasak ganytojo, neužtenka vien dėkoti Dievui – turime žinoti, kam tarnaujame ir rinktis Viešpatį atsakingai kurdami savo laisvą gyvenimą.

Arkivyskupas maldininkams priminė, kad Šilinės atlaidai šiemet vyks kaip įprasta – rugsėjo 8–15 d. ir jais bus oficialiai pradėtas pasirėngimas Šiluvos apsireiškimo 400 metų jubiliejui, kurį švęsime 2008-aisiais. Ganytojas taip pat pranešė, kad šiųmečių atlaidų pradžioje bus vainikuojamas Dievo Motinos su Kūdikiu paveikslas naujomis karūnomis, kurias pašventino popiežius Benediktas XVI Vatikane, Lietuvos vyskupų *ad limina* vizito metu birželio pabaigoje.

Mišiose giedojo Šiluvos parapijos choras, o po pamaldų bazilikoje vyko sakralinės muzikos koncertas.

-kasp-

Seminaras tikybės mokytojams

Rugpjūčio 1–4 d. Kaišiadorių vyskupių katechetikos centre kvalifikacinį

seminarą tikybos mokytojams ir religinio ugdymo programą vaikams vedė bičiuliai iš Magdeburgo vyskupijos – kan. dr. G. Nachtwei, ponis E. Meyer ir jų komanda. Šis kasmet organizuojamas renginys – vienas pirmųjų Kaišiadorių ir Magdeburgo vyskupijų partnerystės, užsimezgosios daugiau kaip prieš 15 metų, vaisių.

Šiais metais bendromis Kaišiadorių vyskupijos katechetikos centro ir kolegų iš Vokietijos pastangomis tikybos ir etikos mokytojams parengta kvalifikacinė programa, pavadinta „Lobių paieška širdies ugdymui. Emocinės kompetencijos“. Dvi dienas trukusiame seminare tikybos ir etikos mokytojai aptarė ir analizavo pačią sąvoką „kompetencija“, mokėsi apibrėžti ir suvokti emocines kompetencijas ir išbandė įvairią praktinę veiklą, galinčią padėti šias kompetencijas ugdyti. Seminare dalyvavo 40 tikybos ir etikos mokytojų iš įvairių Kaišiadorių vyskupijos parapijų.

Į vaikams skirtą programą šiemet buvo pakviesti 8–12 metų vaikai iš aktyviai savo parapijos gyvenime dalyvaujančių šeimų. Iš skirtingų vyskupijos vietų atvažiavusieji rado apie ką pasikalbėti: dauguma jų buvę šv. Mišių patarnautojai, adoruotojos, procesijų dalyviai ir t. t. Ypač patrauklus šiemet buvo programos pavadinimas: „Mokomės iš Biblijos gyvūnų“. Vaikai klausėsi ir patys dalyvavo katechezėse, atliko ilgą „kelionę“ su 6 užduočių stotelėmis, dainavo, šoko, žaidė. Kiekvienas programos dalyvis į namus išsivežė ne tik puikių dovanėlių, savo pagamintų rankdarbių, bet ir daug naujo sužinojo apie Šv. Raštą, Dievo bendrystę su žmogumi.

-vp-

Padėkos ir džiaugsmo šventė

Rugpjūčio 15 d. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų iškilmė į Klaipėdos šv. Kazimiero bažnyčią sukviėtė būrius tikinčiųjų. Pagerbiant Dievo Motiną Mariją, parapijos klebonas R. Vėlavičius kvietė visus melstis už parapiją, už šventovės rėmėjus bei geradarius, kurių dėka gražėja ši jauniausia Klaipėdos bažnyčia. Parapijos šventėje dalyvavo Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės parapijos administratorius kun. V. Viktoravičius. Savo įtaigiu žodžiu pamokslininkas kvietė, vadovaujantis skautų šūkiu, pirmiausia matyti kitą žmogų, nes ir Dievo meilė

darbo aktualijas, akcentavo Federacijos turtinės nuosavybės – Ateitinių rūmų Kaune ir stovyklavietės Berčiūnuose – gražinimo ir teisinės registracijos problemas. Nijolė Balčiūnienė pateikė Šiaurės Amerikos ateitinių Tarybos ataskaitinį pranešimą.

Išrinkta nauja Federacijos taryba, valdyba ir kontrolės komisija. Naujuoju Ateitinių federacijos pirmininku išrinktas teisininkas Vygantas Malinauskas.

-nr-

Rinkta medžiaga apie Dievo tarnaitę Barbarą Žagarietę

Rugpjūčio 6–11 d. Žagarėje ir jos apylinkėse organizuota mokslininkų ir dvasininkų ekspedicija, kurios metu rinkta medžiaga apie Dievo tarnaitę Barbarą Žagarietę. Trijų dienų numatyta ekspedicija užsitęsė: mokslininkų džiaugsmui rasta daugiau nei tikėtasi. Surinkta medžiaga bei pasiūlymai Šiaulių vyskupui Eugenijui Bartuliui perduoti rugpjūčio 11 d. popietę.

Ekspedicijos metu rinkti įrodymai apie Dievo tarnaitės Barbaros Žagarietės užtarimu gautas malones. Aplankyti Žagarės, Gruzdzlių, Šiupelių, Šakynos, Žukaičių, Gražaičių, Skaistgirio, Juodeikių, Jonišio, Meškuičių gyventojai bei Latvijos pasienyje gyvenantys lietuviai, apklausti šiose parapijose dirbantys kunigai. Medžiaga rinkta pagal tam tikras anketas, taip pat pateiktos fotografijos, garso įrašai.

Ekspedicijos dalyviai džiaugėsi žmonių aktyvumu. Atsiliepė ir tie, kurie dar turėjo galimybę lankytis Barbaros palaidojimo vietoje, prisiliesti prie jos palaikų. Kiti tik girdėjo apie šią Žagarės mergelę. Vyriausias informacijos pateikėjas buvo devyniasdešimtmetis, jauniausia – 16 metų mergina, prašiusi malonės prieš egzaminus. Mokslininkai tyrė ir pagijimo atvejus. Viena žagarietė pasakojo apie savo motiną, pokariu sirgusią sunkia bronchinės astmos forma. Ligonė dažniausiai laiką leisdavo lovoje, tačiau neprarado vilties ir nuoširdžiai kartu su vaikais meldėsi, prašydama Barbaros užtarimo. Vėliau medikų komisijos pripažinta, kad moteris visiškai sveika. Ji mirė tik prieš trejus metus, sulaukusi garbingo amžiaus. Pagijimą liudija likusios medicininės kortelės. Netoli Latvijos gyvenantis vyras teigė, jog prieš ketverius metus gydytojai po nesėkmingo gydymo ruošėsi amputuoti sunkiai sužeistą koją. Jis ir jo žmona be paliovos maldomis kreipėsi į Barbarą Žagarietę. Per metus negyjančios žaizdos netikėtai užsitraukė. Užfiksuota ir daugiau ne tik fizinio, bet ir dvasinio išgijimo atvejų Barbaros užtarimo dėka.

Džiaugdamiesi ekspedicijos sėkme mokslininkai teigė, jog darbo jokia būdu negalima nutraukti. Jau po mėnesio ar dviejų reikėtų organizuoti kitą ekspediciją, nes dar ne viskas surinkta. Pateikta ir daugiau pasiūlymų: parengti medžiagą spaudai, įkurti Barbaros Žagarietės fondą, organizuoti maldingas keliones į Žagarę, rengti mokslines konferencijas. Žagarėje apsilanko užsieniečiai, tad į užsienio kalbas reikėtų išversti Barbaros Žagarietės litaniją.

Ši apžvalginė ekspedicija atliko ir šviečiamąjį darbą. Jos dalyviai dėkojo Šiaulių vyskupui už galimybę joje dalyvauti: jiems tai buvusi tikra Dievo dovana. Ekspedicijos metu būta dvasinio tobulėjimo, patirta daug dvasios pakilimo akimirų.

-irat-

Vilniuje pristatyta nauja katechezės programa

Rugpjūčio 9–11 d. Vilniaus Trinapolio rekolekčių namuose surengtoje sesijoje „Ateik, pasilik, sek“ dalyvavo 34 katechetai iš visų Lietuvos vyskupijų. Į sesijos atidarymą atvyko, šv. Mišias aukoję bei ganytojišką žodį tarę kardinolas A. J. Bačkis. Sesiją organizavo Vilniaus arkivyskupijos katechetikos centro darbuotojai. Jiems talkino kunigai Danel Dikevič, Eitvydas Merkys SJ, Žydrius Kuzinas, klierikas Algis Akelaitis bei Vilniaus dekanato parapijų katechetai.

Jau septintą vasarą vykdomoje sesijoje katechetams buvo pristatyta nauja programa „Rožinukai“. Ši nesakramentinė katechezės programa parengta kaip atsakas į popiežiaus Jono Pauliaus II apaštališkajame laiške *Rosarium Virginis Mariae* išsakytą raginimą su pasitikėjimu vėl į rankas imti rožinio vėrinį. Kita „Rožinukų“ programos parengimo priežastis – tarp sakramentinės katechezės programos poreikis Lietuvos parapijose. 2005 m. spalio 2 d. Vilniaus arkivyskupijos katechetikos centro organizuotame kunigų ir katechetų susitikime buvo išsakytas bendras susirinkusiųjų prašymas parengti programą vaikams, kurie, priėmę Susitaikymo ir Eucharistijos sakramentus, per katechezę toliau gilintųsi į savo tikėjimą. Be to, Lietuvos parapijose tebegyvuoja tradicija vaikus, gavusius Susitaikymo ir Eucharistijos sakramentus, „įrašyti“ į rožinio mylėtojus. Šis žingsnis, grindžiamas krikščioniškos vaiko formacijos pagrindais, dėl katechezės programos stygiaus ne visuomet davė laukiamų vaisių.

Tad pagrindinis „Rožinukų“ programos tikslas – 9–11 metų vaikus, jau pradėjusius eiti tikėjimo pažinimo keliu, toliau ugdyti maldai. Šį tikslą įgyvendinti siekiama pasitelkiant: vaikų jau turimą bei naujai įgyjamą patirtį; tikėjimo turinį, atskleidžiamą per simbolius, Šv. Raštą, istorinį rožinio slėpinių kontekstą; dalyvavimą liturgijoje ir įvairias maldos bei veiklos formas, socialinę tarnystę ar bendruomenines šventes.

Sesijos dalyviai ne tik buvo supažindinti su programos struktūra, siūlomais užsiėmimų veiklos žingsniais, galima tėvų katecheze, vykdant „Rožinukų“ programą, bet ir patys turėjo galimybę iš naujo pažvelgti į tai, kas yra rožinio malda, koks per Šv. Raštą atsikleidžia rožinio slėpinių kontekstas. Katechetai taip pat kalbėjo rožinį, dėkodami Viešpačiui už Joną Paulių II, prašydami visiems tikintiesiems mažutėlių džiaugsmo, karo kančiniams stiprybės, o visiems tikybės mokytojams ir katechetams nuolatinės globos.

„Rožinukų“ programa 2006/2007 mokslo metais bus išbandyta keliose Lietuvos parapijose. Po įvertinimo bei pataisų ją galės įgyvendinti visi norintys.

-vacc

Paauglių vasaros stovykla „Septyni“

Rugpjūčio 7–13 d. Pivašiūnuose, Alytaus raj., paaugliams surengta vasaros poilsio ir tikėjimo ugdymo stovykla „Septyni“. Jos iniciatorė – Ateitinkų federacija. Stovyklavo 57 vaikai iš Dubingių, Molėtų, Kaltinėnų, Panevėžio, Plungės, Simno, Vilniaus. Vadovais darbuos Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos klierikai – Saulius Bužauskas, Darius Karizna, Marius Žitkauskas, Stanislav Valiukevič, įvairių specialybių studentai savanoriai – Marija Burdulytė, Živilė Paulauskaitė, Gailė Pranckutė, Marija Šironaitė, Jolita Šmigelskaitė, Tadas Vitkauskas.

prasideda nuo meilės žmogui. Visą dieną vyravo puiki, pakili, maldinga nuotaika, parapijos klebonas susirinkusiems maldininkams perskaitė parapijos veiklos ataskaitą. Jis džiaugėsi, jog gerų žmonių dėka nemažai jau nuveikta, sėkmingai planuojami darbai ateičiai. Už visus geradarius buvo aukojamos pagrindinės dienos šv. Mišios. Kartu su kunigu svečiu V. Viktoravičiumi, parapijos klebonu kun. R. Vėlavičiumi meldėsi tėvas Juozapas-Adolfas Pudžemys OFM, giedojo parapijos choras, pabaigoje visi giedodami žengė Eucharistinėje procesijoje apie bažnyčią.

Baigiantis iškilmei parapijos klebonas R. Vėlavičius nuoširdžiai padėkojo kiekvienam atėjusiam ir pasidžiaugė, kad ši jauniausia Klaipėdos bažnyčia jau turi ir savo veteranų – nuo pirmųjų parapijos gyvavimo dienų joje ištikimai tarnauja zakristijonas Mečišlovas Montvydas. Klebonas jam įteikė popiežiaus Benedikto XVI apaštališkąjį palaiminimą. Po šv. Mišių parapijiečiai ir svečiai dar neskubėjo namo – linksminosi Klaipėdos folkloro klubo „Šeimyna“ surengtoje šventinėje vakaronėje.

-kss-

Krikščioniškojo gyvenimo bendruomenių stovykla

Rugpjūčio 11–15 d. „Anykščių šilelio“ poilsio namuose surengtoje penktojoje krikščioniškojo gyvenimo bendruomenių stovykloje dalyvavo 120 žmonių. Vos ne pusė jų – krikščioniškojo gyvenimo bendruomenėms priklausančių šeimų vaikai ir paaugliai. Jiems buvo parengta atskira programa.

Suaugusiems konferencijas krikščioniškos antropologijos temomis vedė doc. dr. Irena Eglė Laumenskaitė, Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos dėstytoja. Jos paskaitos teikė peno ne tik protui, bet ir skatino klausytojus išgiristas tiesas sieti su savo konkreto gyvenimo patirtimi, masino dar visapusiškiau būti savimi ir dovana kitiems.

Stovykloje dalyvavo, šv. Mišias aukoję bei impulsus dienos maldai rengė Jėzaus draugijos Lietuvos-Latvijos provincijos provincijolas t. Aldonas Gudaitis SJ, naujokyno magistras t. Algis Gudaitis SJ ir Lietuvos krikščioniškojo gyvenimo bendruomenių dvasinis asistentas t. Stasys Kazėnas SJ.

Jaunimo programoje aktyviai talkino Prienų parapijos vikaras kun. Mindaugas Martinaitis.

Rugpjūčio 13 d. vakare tarnystės grupelė supažindino su savo viešnage Lurde, kur dalyvavo Prancūzijos krikščioniškojo gyvenimo bendruomenių kongrese. Mat prancūzai globoja atsikuriančias Lietuvos krikščioniškojo gyvenimo bendruomenes. Kongrese dvi dienos buvo skirtos dėkojimui Dievui, viena atsiprašymui, o dar viena – misijai. Dienoje, pavadintoje „Atleisk“, apie baimę mylėti kalbėjo Jeanas Vanier, „Arkos“ bendruomenės įkūrėjas. Šventėje dalyvavo Jėzaus draugijos generolas tėvas Peteris Hansas Kolvenbachas SJ, Pasaulio krikščioniškojo gyvenimo bendruomenių asistentas, bei jo pavaduotojas t. Albertas Britas SJ, birželio mėnesį aplankęs Lietuvos krikščioniškojo gyvenimo bendruomenes.

-ip-

Palemono bažnyčios pašventinimo jubiliejus

Rugpjūčio 15 d. Palemono parapijos tikintieji šventė dvigubą šventę: Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų iškilme ir Švč. M. Marijos Rožančiaus Karalienės bažnyčios pašventinimo 10 metų sukaktį. Šv. Mišias už parapiją kartu su svečiais, tarp kurių buvo ir Čikagos arkivyskupo vikaras vyskupas Gustavas Garcia-Silleris, aukojo Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius. Šv. Mišių metu giedojo suaugusiųjų ir vaikų chorai, eita Eucharistijos procesija.

Po šv. Mišių arkivyskupui S. Tamkevičiui padėkota už parapijos globą, parapijiečių vardu padėkos žodis taip pat tartas bažnyčios statybos komiteto pirmininkui Stanislovui Mačiuliui. Parapijos salėje vykusiame minėjime apie bažnyčios statybų pradžią, aukų rinkimą, saleziečių bendruomenės paramą kalbėjo tuometinis parapijos klebonas kun. Krizantas Juknevičius SDB. Parapijos iniciatyvinio statybos komiteto pirmininko pavaduotojas Albinas Daukšys papasakojo apie doc. V. Taujenio norą matyti savo žemėje bažnyčią ir Albinos Taujenytės padovanotą 20 arų sklypą ir namą, pasidalijo įspūdiškais apie statybų eigą ir priežiūrą.

Padėkoję dabartiniam parapijos klebonui Massimo Bianco SDB už nuoširdų rūpinimąsi parapijos reikalais, susirinkusieji dalyvavo agapėje. -kasp-

Pagrindinė stovyklos tema – septynios Šventosios Dvasios dovanos. Kiekvieną savaitės dieną būdavo aptariama viena dovana, svarstoma, kaip Šventoji Dvasia veikia krikščionių gyvenime. Septyniose grupelėse paaugliai atvirai kalbėdavosi apie tikėjimą ir jaunimo veiklą Bažnyčioje. Vaikai klausydavosi įvairių svečių, teisininkų, dailininkų, gydytojų, kurie jau atrado savo gabumus ir dovanas, pasakojimų. Ateitininkų federacijos sendraugių vadovė Reda Sopranaitė kalbėjo apie būtinybę ne tik stovyklauti, burtis į bendruomenes, bet ir patiems rengtis tapti stovyklų savanoriais, grupelių vadovais ir kurti atgavios grupes savo parapijose.

Stovyklautojai žaisdavo įvairius žaidimus pagal dienos temą, atlikinėdavo kūrybines užduotis, keliaudavo į piliakalnį, maudydavosi Ilgio ežere, sportuodavo, dainuodavo, rengdavo talentų vakarą, kurdavo laužą, keliaudavo į Pažaislio vienuolyną, klausydavosi įdomių istorijų, dalyvavo šv. Mišiose, kurias aukojo kun. Kęstutis Rugevičius, rėmėjų surengtoje agapėje, aplankė Lietuvos zoologijos sodą Kaune.

Stovyklautojai gyveno Pivašiūnų vidurinėje mokykloje ir kasdien lankėsi parapijos bažnyčioje, į kurią visada svetingai priimdavo klebonas dekanas mons. Vincas Baublys. Kartu su jaunimu šv. Mišias šventė ir vaikams pritaikytas homilijas sakė kunigai Mindaugas Martinaitis, Sigitas Grigas, Saulius Bytautas OFM. Susitaikymo pamaldas vaikams parengė Kaišiadorių vyskupijos generalinis vikaras Algirdas Jurevičius ir Butrimonių parapijos klebonas Stasys Čiupalas. Į stovyklą suvažiavę vaikai malda ir padėka lydėjo Pivašiūnų apylinkėse gyvenančius žmones ir visus geradarius, kurie stovyklautojams dovanojo bulvių, agurkų, pieno, varškės, kiaušinių ir kitų kaimiškų gėrybių. Be to, vaikai padėjo tvarkyti Pivašiūnų bažnyčios šventorių, pynė ilgus vainikus ir kitaip talkino vietiniams parapijiečiams ruošiantis visoje Lietuvoje garsiams Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų atleidams.

Stebuklais garsėjantis Švč. Mergelės Marijos paveikslas vainikuotas po piežišku vainiku ir gavęs Nuliūdusiųjų Paguodos titulą. Tai teikė puikią progą su paaugliais kalbėtis apie jaunystės depresijas, nusivylimus, praradimus ir galimas pozityvias išeitis, ypač pabrėžiant maldos, tikėjimo svarbą sunkiomis gyvenimo akimirkomis. Pivašiūnų atleidų pradžia sutapo su stovyklos „Septyni“ uždarymo diena. Paaugliai susitiko su Kaišiadorių vyskupu Juozapu Matulaičiu. Pokalbio metu vyskupas ragino jaunimą rinktis tvirtas gyvenimo vertybes ir pasaulyje nepaklysti tarp menkaverčių pasaulio blizgučių, stengtis priimti visas Dievo dovanas.

Kiekvienas stovyklos dalyvis dovanų gavo po giesmynėlį, skarelę, ant kurios rinko draugų linkėjimus ir autografus, bei Lietuvos Biblijos draugijos išleistus linksmi iliustruotus „Biblijos skaitinėjus“.

Tęstinis projektas „Septyni“ vykdomas jau ketvirtus metus, kasmet vis kitoje vietoje. Organizatoriai stengiasi į šį projektą įtraukti tuos vaikus, kurie dar nėra stovyklavę jokiame stovykloje. Taip kaimų ir miestų paaugliai turi galimybę susipažinti su veikliu ir įdomiu krikščionišku gyvenimu, įgyja maldos įgūdžių, susiranda tikinčių bendraamžių draugų, išvengia tinginavimo, blogų draugijų, patys pamato sveiko krikščioniško gyvenimo pavyzdžių.

-sbuž-

Kaišiadorių vyskupijos tikybos mokytojų susitelkimo diena

Rugpjūčio 18 d. Pivašiūnuose vyko Kaišiadorių vyskupijos tikybos mokytojų ir katechetų susitelkimo diena. Šis kasmet organizuojamas renginys jau yra tapęs tradicija. Šiais metais mokytojai, savo ganytojo vyskupo J. Matulaičio

pakviesti, pirmą kartą susibūrė Pivašiūnuose Žolinės atleidų metu. Į renginį susirinko daugiau kaip 60 mokytojų iš įvairių vyskupijos kampelių. Šiais metais susitelkimo dienos šūkiu pasirinkta Evangelijos pagal Joną 2 skyriaus 5 eilutė: „Darykite, ką tik jis jums lieps“. Šiuos žodžius Kanos vestuvių tar-nams ištarė Marija.

Kad pasirengtų atviromis širdimis žvelgti į savo dangiškąją Motiną ir Mokytoją, klausytis jos ir mokytis jos mokykloje, pirmąją susitikimo va-landą susirinkusieji praleido mąstydami apie tai, kas yra piligriminė ke-lionė, ką reiškia būti piligrimu, koku būdu piligriminė kelionė krikščio-niui tampa viso gyvenimo kaip kelionės į dangiškojo Tėvo namus pro-vaizdžiu. Kiekvienas turėjo galimybę tyloje peržvelgti savo gyvenimo ke-lią, atpažinti svarbiausius jo įvykius, pakeliui sutiktus žmones ir padėko-ti Viešpačiui už jo ištikimą artumą, švelnų vedimą, brandinimą ir augini-mą. Baigiantis šiai susikaupimo ir tylos valandai, kiekvienas mokytojas ant specialiai paruoštos kortelės užrašė savo vardą. Vėliau šios kortelės, ženklinančios visus į susitelkimo dieną susibūrusiuosius ir jų bendrystės su Dievu patirtį, buvo nešamos kaip atnašos šv. Mišių metu.

Drauge su visais maldininkais, tą dieną susirinkusiais į Pivašiūnų šven-tovę dėkoti Marijai Nuliūdusiųjų Paguodai ir melsti jos užtarimo, tikybos mokytojai adoravo Švč. Sakramentą, kalbėjo rožinį.

Kaip ir kasmet, susitelkimo dienos kulminacija tapo Eucharistijos šventimas ir iškilmingas siuntimas, kurį savo vyskupijos tikybos mokytojams bei kate-chetams suteikė Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis. Per Žodžio liturgi-ją šv. Mišių dalyviai girdėjo skaitinį iš Evangelijos pagal Joną apie pirmąjį Jėzaus stebuklą Galilėjos Kanoje. Homiliją sakęs Kaišiadorių vyskupijos ka-techetikos centro dvasios vadovas kun. Gediminas Tamošiūnas ragino vis-us, ypač tikybos mokytojus ir katechetus, sekti Marijos parodytu tikėjimo, pasitikėjimo ir klusnumo pavyzdžiu vykdant jiems patikėtą tarnystę. „Pla-nuodami savo darbą, rengdamiesi pamokoms niekuomet neišleiskite iš akių šiandien mums Marijos parodyto pavyzdžio Kanos kaimelio (tokio kaip šis – Pivašiūnai) vestuvėse. Šio pavyzdžio taip pat pamokykite savo mokinius – tai tikėjimo, maldos, bendrystės su Jėzumi ir pasitikėjimo juo pavyzdys ir, žinoma, saugus kelias į rytdieną“, – sakė kun. G. Tamošiūnas.

Baigiantis šv. Mišioms, visi tikybos mokytojai buvo pakviesti susiburti arčiau altoriaus, kad, prieš pradėdami dar vienus savo tarnystės metus, savo vysku-po akivaizdoje išpažintų tikėjimą ir priimtų siuntimą bei palaiminimą.

Po šv. Mišių mokytojai vėl rinkosi į Pivašiūnų mokyklą, kur dalijosi vaišė-mis ir bendrystės džiaugsmu. Pasistiprinę ir pailsėję susitelkimo dienos dalyviai dar vieną valandą gilinasi į šv. Mišiose girdėtą Evangelijos iš-trauką. Pasilikę tyloje su šiuo Šv. Rašto tekstu, mokytojai buvo raginami atrasti ir pasižymėti jiems asmeniškai svarbiausius, ryškiausiai prakal-busius žodžius, melsti Viešpaties šviesos suvokti, ko ir kaip turėtų iš šių žodžių mokytis. Tylos laiką vainikavo pasidalijimai maldoje gautomis įžvalgomis mažose grupelėse.

Susitelkimo diena baigėsi susitikimu su Kaišiadorių vyskupu J. Matulaičiu. Kalbėdamas susirinkusiesiems, vyskupas džiaugėsi, kad ištikimiausi jo pa-galbininkai vykdant tikėjimo mokymo tarnystę – tikybos mokytojai ir kate-chetai – savo metinę susitelkimo dieną skyrė mokymuisi Marijos mokykloje. Ganytojas ragino pedagogus branginti maldą, ypač rožinį, galintį kiekvie-nam tikinčiajam padėti kasdien mokytis Marijos mokykloje. Tartum atsi-liepdami į šį kvietimą, mokytojai vyskupo akivaizdoje išsidalijo korteles, ant kurių buvo užrašę vardus, ir išipareigojo visus metus kasdien melstis už tą kolegą ar kolegę, kurio vardą rado išsitrauktoje kortelėje. -vp-

Pristatyta knyga apie tėvo Stanislovo kolekciją

Liepos 26 d. Panevėžio dailės galeri-joje pristatyta nauja knyga „Tėvo Sta-nislovo kolekcija. Procesijų žibintai“. Leidinį sudarė, žibintus aprašė, jų is-toriją tyrinėjo Nacionalinio muziejaus darbuotoja Dalia Bernotaitė-Bieliaus-kienė ir Naujamiesčio parapijos var-gonininkė Jolanta Antanaitienė, pri-siminimus parašė Jurga Ivanauskai-tė, žibintų fotografijas pateikė Rimas Akutaitis.

Renginį giesme pradėjo Panevėžio grigališkojo choralo studijos moterys, specialiai atvykusios iš Pažaislio, kur kaip tik vyko grigališkojo choralo prak-tikos ir teorijos mokymo savaitė. Nau-josios knygos pristatymą vedusi po-etė Elvyra Pažemeckaitė sakė, jog naujajame kataloge esantys žibintų pavyzdžiai 2000 m. eksponuoti šioje galerijoje. Tąsyk renginyje dalyvavo ir tėvas Stanislovas, visus žavėjęs lo-tyniškomis giesmėmis.

Panevėžio vyskupas Jonas Kaunec-kas, tėvą Stanislovą pažinojęs nuo jaunystės, minėjo, kad su grupe pa-rapijiečių ir jis į Paberžę yra atvežęs 12 žibintų iš Viešvėnų parapijos. To-kie spalvoti žibintai iš paprastos skar-dos aptinkami tik Žemaitijoje. Gany-tojas prisiminė, kad šie procesijų ži-bintai Paberžėje buvę atnaujinti ir vėl gražinti į parapiją. Paberžėje restau-ruodavę ir kitokias senienas. Pasak ganytojo, tėvas Stanislovas gebėjęs priglausti gabius, talentingus žmones, juos įtraukti į kilnią veiklą. Svarbiau-sia, pasak vyskupo, kad vienuolis ka-pucinas rūpinosi žmonių dvasios res-tauravimu. Jaunimą pristatydavo šveisti puodų. Kartu bedirbant papa-sakodavo ir apie Paberžę, bažnyčią, atvesdavo prie giliųjų žmogaus eg-zistencijos klausimų. Vyskupas J. Kauneckas užsiminė, kad t. Stanislo-vas turėjęs nemažai įtakos ir jo pa-ties asmeninei dvasinei formacijai. Sovietmečiu pasaulietinė valdžia bu-vo uždraudusi kunigams Žemaičių Kalvarijoje einant Kryžiaus kelią vil-kėti sutaną ir sakyti pamokslus. Sta-nislovo paakintas, tuomet dar kuni-gas, Jonas Kauneckas jau nuo 1978 metų Kryžiaus kelią eidavęs vilkėda-mas sutaną ir sakydavęs pamokslus.

Prisiminimais dalijosi naujamiestietis Julius Vaupšas, kun. Stanislovo duk-terėčia Birutė Tiknevičiūtė. Dabartinis

Paberžės klebonas kunigas Skaidrius Kandratavičius sakė, kad parapija ir po t. Stanislovo mirties lieka gyva ir veikli: tęsiami darbai, vykdomi projektai, saugomas visas ansamblis. Klebonas kvietė atvykti į Paberžę pabūti, pasimelsti, pagiedoti, dar sykių susipažinti su turtinga ekspozicija.

Leidinio sudarytojas ir visus pristatyme dalyvavusius panevėžiečius pasveikino miesto vicemeras Petras Luomanas.

-jj-

Keliais žodžiais

Kaunas. Liepos 30 d., sekmadienį, po šv. Mišių Vytauto Didžiojo bažnyčioje šventiniu koncertu užbaigtas tarptautinių trišalių jaunimo mainų „Tarptautinė muzikinė vasaros dainų savaitė“ projektas. Jame dalyvavo jaunimas iš Kauno bei Vilniaus arkivyskupijų, Drezdeno–Maiseno (Vokietija) vyskupijos ir Latvijos. Iš skirtingų šalių atvykę jaunuoliai dešimčiai dienų buvo susibūrę į chorą ir laisvai improvizuodami parengė įvairaus pobūdžio muzikos kūrinių repertuarą. Koncerto metu atlikta lietuvių, latvių, vokiečių ir kitų tautų kūrinių. Skambėjo šiuolaikinė bažnytinė muzika, atliekama *gospel, rock, pop* stiliais.

-kasp-

Kartena. Rugpjūčio 13–14 d. čia vyko rekolekcijos tema „Tas, kurį sutinku kiekvieną akimirka“, vedamos Vatikano apaštališkosios nunciatūros Libano sekretoriaus, teologijos daktaro kun. Visvaldo Kulboko. Į renginį susirinko apie aštuoniasdešimt dalyvių iš Klaipėdos, Tauragės, Telšių, Kretingos, Palangos, Kartenos ir kt. Jiems buvo pasiūlyta intensyvi rekolekcijų programa. Dalyviai klausėsi paskaitų, kurių metu rekolekcijų vedėjas, pasitelkdamas dykumos tėvų, šventųjų pavyzdžius, kreipė susirinkusiųjų dėmesį į įvairius krikščioniško gyvenimo aspektus: maldą, krikščioniško pašaukimo vaidmenį, kasdienybės pašventinimą ir pan. Rekolekcijų dalyviai meldėsi tiek individualiai, tiek bendra rožinio maldos prie po Telšių vyskupiją keliaujančio stebuklingojo Žemaičių Kalvarijos M. Marijos Šeimų Karalienės paveikslu. Taip pat buvo adoruojamas Švč. Sakramentas, apmąstomas Kryžiaus kelio stotys, sudaryta galimybė dalyvauti Eucharistijos šventime ir priimti Sutaikinimo sakramentą.

-tv-

KRYŽIAUS VAISIAI

24 eilinis sekmadienis (B)

Mk 8, 27–35

Ką tik girdėtas Kristus ir apaštalų pokalbis įvyko po to, kai apaštalai jau buvo įsitikinę, kad Kristus yra žadėtasis Mesijas. Visų apaštalų vardu savo tikėjimą išreiškė Petras, pavadinęs Kristų Mesiju, Gyvojo Dievo Sūnumi.

Po šio išpažinimo Kristus apaštalam atskleidžia svarbiausią įsikūnijimo slėpinį, galutinai išsklaidydamas jų iliuzijas apie politinę karalystę: „Jis ėmė juos mokyti, jog reikia, kad Žmogaus Sūnus daug kentėtų, būtų seniūnų, aukštųjų kunigų bei Rašto aiškintojų atmetas, nužudytas ir po trijų dienų prisikeltų“. Apaštalai, tikėjęsi žemiškos karalystės ir žemiškos valdžios, Kristus žodžių nesupranta. Petras, kuriam ką tik pažadėta aukščiausia valdžia, „pasivadinęs jį [Jėzų] į šalį, ėmė drausti“. Tuomet Jėzus griežtai subarė Petrą: „Eik šalin, šėtone, nes mąstai ne Dievo, o žmonių mintimis!“

Tada Jėzus pirmą kartą jiems prabyla apie kryžiaus prasmę: „Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, teima savo kryžių ir teseka mani. Kas nori išgelbėti savo gyvybę, tas ją praras; o kas pražudys savo gyvybę dėl manęs ir dėl Evangelijos, tas ją išgelbės“.

Sunku buvo apaštalam suprasti Jėzaus žodžius. Iš savo Mesijo jie laukė ko kito, laukė garbės, gerovės, o štai vietoj to – kvietimas sekti kenčiantį Kristų.

Ak, tas nemielas kryžius! Kodėl, Viešpatie, pasirinkai kryžių, kodėl kvieti mus dalyvauti savo kančios kelyje? Tu juk sakei: „Kas neima savo kryžiaus ir neseka paskui mane – nevertas manęs“. Viešpatie, padėk suprasti kryžiaus slėpinį, kad nebijočiau prie jo prisiliesti.

Ieškodami kryžiaus prasmės, pirmiausiai prisiminkime, kad Kristus apaštalam kalbėjo ne tik apie kančią ir mirtį, bet ir apie savo Prisikėlimą. *Prisikėlimas!* – štai ko turime nepamiršti, jei norime suprasti kryžiaus slėpinį. Kančia – ne tikslas, bet kelias į tikslą.

Žmogaus nuolatinė svajonė ir siekis – būti kaip Dievas. Gundytojas išnaudojo šį žmogaus troškimą ir juo pasinaudojo: „Dievas gerai žino, kad atsivers jums akys, kai tik jo [vaisiaus] užvalgysite, ir jūs būsite kaip Dievas“ (*Pr 3, 5*).

Įsikūnijęs Kristus parodė kitą kelią į žmogaus išaukštinimą. Tai ne maišto, bet meilės ir atsidavimo kelias. Įsikūnijęs Dievas priėmė žmogaus prigimtį, kad tapę jo broliais būtume Dievo vaikai ir išsipildytų mūsų didysis troškimas būti kaip Dievas. Pasak šv. Pauliaus, „Dievas panorėjo <...> per jį [Kristų] visa sutaikinti su savimi <...>. Jis ištrynė mus kaltinantį skolos raštą ir panaikino jį prismeigdamas ant kryžiaus“ (*Kol 1, 20. 2, 14*). Šv. Petras, kuris nenorėjo girdėti žodžių apie kančią ir kryžių, vėliau rašo: „Jis pats savo kūne užnešė mūsų nuodėmes ant kryžiaus, kad, numirę nuodėmėms,

gyventume teisumui. Jūs esate pagydyti jo žaizdomis" (1 Pt 2, 24). Štai Kristaus kančios vaisiai: Jis kentėjo ir numirė ant kryžiaus, kad mus prikeltų naujam gyvenimui. Paulius Laiške romiečiams kalba apie mūsų kančias pranokstančią garbę: „Aš manau, kad šio laiko kentėjimai negali lygintis su būsimąja garbe, kuri mumyse bus apreikšta" (Rom 8, 18).

Šiandien girdime, kaip griežtai Kristus subarė Petrą, norėjusį įkalbėti Kristų vengti kančios: „Eik šalin, šėtone, nes maštai ne Dievo, o žmonių mintimis!" Kodėl Kristus taip griežtai sudraudė savo vietininką? Kristus norėjo, kad šiuos žodžius išgirstų ne tik Petras su apaštalais, bet ir visa žmonija. Tai liečia Bažnyčios esmę. Bažnyčia šioje žemėje dar nėra naujas dangus ar naujoji Jeruzalė.

Vatikano II Susirinkimas atkreipė dėmesį į Bažnyčios įvaizdį Senajame Testamente. Tai išrinktoji tauta, ištrūkusi iš Egipto vergijos ir keliaujanti į Pažadėtąją žemę. Šioje kelionėje Dievo tautai nebuvo lemta patirti dieviškų saldybių. Tai bus vėliau, o kol kas – sunki kelionė, alkis, troškulys, nežinia. Tauta nuolat skundžiasi, maištauja, nuolat prisimena gausius Egipto puodus, ją nuolat vilioja svetimi dievai. Vis dėlto tai išrinktoji tauta. Daugybę jos bruožų randame savo Bažnyčioje.

Bažnyčia jau 2000 metų keliauja dulkėtais žemės keliais. Ar reikia stebėtis, kad jos drabužiai sudulkėję, kad jos veidas raukšlių išvogtas? Tačiau ji išlieka ta pati Kristaus įsteigta Bažnyčia. Apaštalus jis pasirinko ne išminčius, ne mokslo žvaigždes, bet paprastus vėjo ir saulės nugairintus žvejus. Tokia ji liko ir šiandien. Jai vadovauja palinkęs senelis, vyskupais ji renkasi ne mokslo įžymybes, šventaisiais skelbia ne istorijos garsenybes. Ji paprasčia, visiems prieinama ir, kaip niekas kitas, linki mums Kristaus atneštos taikos ir ramybės. „Bažnyčia, „pasaulio persekiojama ir Dievo guodžiama, tęsia maldininkės kelionę" (šv. Augustinas), skelbdama Viešpaties kryžių ir mirtį, iki jis ateis (plg. 1 Kor 11, 26). Tačiau prikėltojo Kristaus galia ją stiprina, idant kantrybe ir meile nugalėtų savo sielvartus ir sunkumus" (LG 8). Nereikia laukti, kad Bažnyčios vaikai šioje kelionėje gyventų prabangiuose būstuose visų liaupsinami. Tai piligriminė Dievą mylinčių žmonių kelionė, kurios priekyje žengia nukryžiuotasis vadas.

Evangelistas Morkus savo knygoje rašo, kad po kalbų apie kryžių Jėzus nusivedė savo mylimuosius mokinius ant Taboro kalno ir atsimainė jų akivaizdoje. „Jo drabužiai ėmė taip baltai spindėti, kaip jų išbalinti negalėtų joks skalbėjas žemėje. <...> Petras ir sako Jėzui: „Rabi, gera mums čia būti. Padarykime tris palapines: vieną tau, antrą Mozei, trečią Elijui". Šiuo atsimainymu Jėzus padaršina apaštalus, parodydamas, kad ne kryžius svarbiausia Dievo vaikų gyvenime, bet *Prisikėlimas ir gyvenimas amžinuose Dievo vaikų namuose*. Kryžius tėra kelias, kuriuo turime žengti. Šv. Paulius drąsina savo tikinčiuosius vyriškai pakelti dabartinius vargus, nes jie mums rengia neapsakomą, visa pranokstančią amžinąją garbę: „Mes žinome, kad, mūsų žemiškosios padangtės būstui suirus, mūsų laukia Dievo pastatas, ne rankomis statyti amžinieji namai danguje" (2 Kor 5, 1).

KAS DIDESNIS?

25 eilinis sekmadienis (B)
Mk 9, 30–37

Šiandien girdime Jėzų antrą kartą kalbant apie jo laukiančią mirtį. Bet mokiniai ir vėl ne ką tesuprato. Jiems rūpi kas kita. Jie kelyje ginčijosi, kuris jų didžiausias. Mokiniai vis dar nesupranta, kad jų pašaukimas ne valdyti, bet tarnauti.

Jėzus, nors ir negirdėjo apaštalų pokalbio, bet atspėjo apie ką buvo kalbėta. Pasišaukęs apaštalus, jis jiems tarė: „Jei kas trokšta būti pirmas, tebūnie paskutinis ir visiems tetarnauja". Daug kartų girdėjome šiuos žodžius ir žinome, kad pats Jėzus parodė tarnavimo pavyzdį, bet vis dėlto žodis „tarnavimas" nėra mielas. Mes nuo pat mažens esame linkę viešpatauti. Visas mūsų gyvenimas – tai nuolatinės varžybos dėl geresnės vietos.

Iš kur tas noras iškilti virš visų, kitiems įsakinėti, kitus stumti žemyn?

Geriausią atsakymą į šį mūsų klausimą randame pirmojoje Biblijos knygoje. Tai uždrausto vaisiaus istorija. Biblija pasakoja, kad Dievas, sukūręs žmogų, panašų į savo paveikslą, atidavė jam valdyti visą žemę. Žmogus buvo viso ko, kas žemėje, šeimininkas. Žmogui tereikėjo pripažinti vienintelį dalyką, būtent, kad jis yra Dievo kūrinys, visais atžvilgiais priklausomas nuo Dievo. Tai buvo teisinga, nes tai buvo tiesa. *Žmogus – Dievo kūrinys*. Kad ir kaip išaukštintas, kad ir kokias didžias dovanas iš Dievo gavo, žmogus yra kūrinys. Jo, kaip kūrinio, pirmoji pareiga pripažinti savo pavaldumą Kūrėjui. Viskas jam palenкта, viskas jam priklauso, tik vieno dalyko jis neturi daryti – negali sakyti: „Aš esu lygus Dievui“. Tai būtų netiesa ir Dievo pažeminimas. Valgyti uždraustą vaisių reikė teigti: „Dievas man nereikalingas, aš pats esu Dievas“. Štai kur tikrosios žmonių puikybės šaknys! Tai nuolatinis troškimas prilygti Dievui. Nelemta puikybė! Ne veltui ji vadinama visų nuodėmių motina.

Net jau trejus metus vaikščiojį su Kristumi apaštalai vis dar pasiduoda puikybės pagundai. Jie kelyje ginčijasi, kuris jų didžiausias. Kokios pamokos jiems dar reikės, kad pagaliau suprastų, kas yra tikroji žmogaus didybė, kokiai užduočiai juos skiria Kristus? Kristus pats duos šią pamoką. Ji skirta ne tik apaštalams, bet ir visiems viso pasaulio, visų laikų krikščionims. Jėzaus mylimasis apaštalas Jonas šią pamoką aprašo taip: „Vakarieniaujant <...> Jėzus pakyla nuo stalo, nusivelka viršutinius drabužius ir persijuosia rankšluosčiu. Paskui įsipila vandens į praustuvą ir ima mazgoti mokiniam kojas! <...> Numazgojęs kojas, jis užsivilko drabužius ir, sugrįžęs prie stalo, paklausė: „Ar suprantate, ką jums padariau? Jūs vadinat mane *Mokytoju* ir *Viešpačiu*, ir gerai sakote, nes aš toks esu. Jei tad aš – Viešpats ir Mokytojas – numazgojau jums kojas, tai ir jūs turite vieni kitiems kojas mazgoti. Aš jums daviau pavyzdį, kad ir jūs darytumėte, kaip aš jums dariau“ (*Jn 13, 2–15*). Šis įvykis atsispindi Didžiojo ketvirtadienio liturgijoje. Vyskupas dvylikai vyrų numazgoja kojas. Deja, šiandien ši liturginė apeiga teturi tik simbolinę reikšmę. Istorija žino, kad Bažnyčios vadovai ne visuomet sekė Kristaus pavyzdžiu. Savo klaidas Bažnyčia ne kartą yra apgailėjusi ir viešai už jas atsiprašiusi.

Prieš 40 metų įvykęs Vatikano II Susirinkimas įnešė daug šviesos į Bažnyčios narių tarpusavio santykius. Doku- mente apie Bažnyčią randame tokius žodžius: „Kristuje ir Bažnyčioje nėra kokios nelygybės dėl kilmės ar tautybės, visuomeninės padėties ar lyties, nes „nėra nei žydo, nei graiko; nebėra nei vergo, nei laisvojo; nebėra nei vyro, nei moters: visi jūs esate viena Kristuje Jėzuje“ <...> Nors kai kurie Kristaus valia yra paskirti būti kitiems mokytojais, slėpinių perteikėjais ir ganytojais, visi yra lygūs orumu ir visiems tikintiesiems bendra veikla Kristaus kūno statyboje“ (*LG 32*).

Šis Bažnyčios mokymas mums primena du dalykus: viena, visi Bažnyčioje esame lygūs; antra, Bažnyčioje yra įvairių tarnybų. Jos visos skirtos ne pasipuikuoti, bet tarnauti. Ne visi Bažnyčioje yra vyskupai, ne visi kunigai, bet visi gyvenantys Dievo malonėje yra Dievo vaikai. „Bažnyčios ganytojai, sekdami Viešpaties pavyzdžiu, tegu patarnauja tarpusavyje ir kitiems tikintiesiems; o tikintieji uoliai teateina į pagalbą ganytojams ir mokytojams“ (*ten pat 32*). Tarnavimas – tai ne vien paslaugos: gatvių šlavimas, batų valymas ar kiti panašūs darbai. Tarnauja ir prezidentas, ir vyskupas. Svarbu tai, kad pareigos būtų atliekamos atsakingai, kad nebūtų niekinami tie, kurie dirba paprastus darbus. Didelė garbė būti vyskupu, bet jis „turi būti nepeiktinas“ (*1 Tim 3, 2*), vyskupai „ipareigoti meile, nuolankumu ir gyvenimo paprastumu teikti kitiems šventumo pavyzdį“ (*ChD 15*). Krikščioniui nėra žemų pareigų; yra tik blogai atliekamos pareigos. To labiausiai reikia saugotis. Dievo akyse kiekvienas gatvės šlavėjas gali būti didesnis už blogą prezidentą. Jeigu rūpiniesi tik savo asmenine gerove, užmiršdamas, kad tavo darbas yra tarnavimas, negali vadintis Kristaus mokiniu.

Čekijos karalius Primislavas savo darbo kambaryje matomoje vietoje laikė pakabintą seną švarką, kuriuo vilkėjo jaunystėje dirbdamas sunkius ūkiškus darbus. Taip jis norėjęs pabrėžti, kad nesigėdi savo kilmės ir vertina kiekvieną darbą. Panašiai į paprastą žmogų žvelgė ir šventasis Kazimieras. Brevijoriuje apie jį skaitome: „jis buvo ne tik našlių, našlaičių ir prislėgtųjų gynėjas bei užtarėjas, bet jiems tėvas, sūnus ir brolis“.

Neilga šio sekmadienio Evangelija, bet itin reikšminga. Teišlieka mūsų sąmonėje Kristaus žodžiai: „Jei kas troškta būti pirmas, tebūnie paskutinis ir visiems tetarnauja“.

Parengė V. S.

Kardinolas Joseph Ratzinger

Tikėjimas, tiesa ir kultūra – apmąstymai remiantis enciklika *Fides et ratio*

Apie ką iš tikrųjų kalbama enciklikoje *Fides et ratio*? Ar tai dokumentas vien specialistams, kuriame mėginama iš krikščioniškosios perspektyvos atkurti į krizę patekusią discipliną – filosofiją, ir todėl įdomus tik filosofams, ar vis dėlto čia keliamas mums visiems svarbus klausimas? Galima formuluoti ir kitaip: ar tikėjimui iš tikrųjų reikia filosofijos? O galbūt tikėjimas, atiduotas, pasak šventojo Ambraziejaus, ne dialektikams, bet žvejams, visiškai nepriklauso nuo tikėjimui atviros filosofijos buvimo arba nebuvimo? Jei filosofija traktuojama tik kaip akademinė disciplina tarp kitų, tai tikėjimas nuo jos iš tiesų nepriklausomas. Tačiau popiežius Jonas Paulius II filosofiją suvokia daug plačiau ir kur kas labiau jos įtakas atitinkančia prasme. Filosofija klausia, ar žmogus gali pažinti tiesą, pamatinės tiesas apie save, savo kilmę bei savo ateitį, ar vis dėlto gyvena neišsklaidomoje prieblandoje ir galiausiai turi tenkintis naudingumo klausimu. Religijų pasaulyje krikščioniškasis tikėjimas išsiskiria tuo, jog teigia sakąs tiesą apie Dievą, pasaulį bei žmogų ir pretenduoja būti *religio vera*, tiesos religija. „Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas“ – šiais Kristaus žodžiais iš Jono evangelijos (14, 6) išreiškiama pagrindinė krikščioniškojo tikėjimo pretenzija. Šia pretenzija remiasi misijinė tikėjimo tendencija: tik jei krikščioniškasis tikėjimas yra tiesa, jis yra svarbus visiems žmonėms; jei jis yra vien simboliškai užšifruotų ir niekada neiššifruotinų žmogaus religinių potyrių kultūrinis variantas, tuomet turi pasilikti savo kultūroje, o kitus palikti savosiose.

Vadinasi, tiesos klausimas yra esminis krikščioniškojo tikėjimo klausimas apskritai ir šia prasme neišvengiamai susijęs su filosofija. Jei turėčiau glaustai apibūdinti pagrindinį enciklikos ketinimą, pasakyčiau: ja norima reabilituoti tiesos klausimą reliatyvizmo paženklintame pasaulyje; šiandienio mokslo aplinkybėmis – mokslo, ieškančio tiesų, tačiau tiesos klausimą atmetančio kaip nemokslinį, – iš naujo aiškėn iškelti jį kaip racionalią bei mokslinę užduotį, nes kitaip tikėjimui ims stigti oro. Enciklika tiesiog norėta vėl padrąsinti leisti į tiesos nuotyki. Tad joje peržengiamos tikėjimo ribos, bet kartu įtraukiamas ir tikėjimo pasaulis.

Žodžiai, žodis ir tiesa

Kaip šiandien nešiuolaikiška klausti, kas yra tiesa, sumaningai parodė anglų rašytojas ir filosofas C. S. Lewisas pirmąkart 5 dešimtmetyje pasirodžiusioje ir populiarumo susilaukusioje knygoje „Kipšo laišakai“. Knygą sudaro fiktyvūs patyrusio velnio, vardu Paralius, laišakai žmonių gundymo darbą pradedančiam

kipšiukui, kuris juose mokomas, kaip turėtų reikiamai elgtis. Jaunasis demonas savo viršininkui susirūpinęs pranešė, jog išsilavinę žmonės skaito senovės išminties knygas ir taip gali aptikti tiesos pėdsakus. Paralius jį nuramina nurodydamas, jog istorinis požiūris, kurio laikytis Vakarų pasaulio mokslininkai yra, laimei, įkalbėti pragaro dvasių, reiškiąs būtent tai, kad jie niekada neklausia, ar tai, ką jie perskaitė, yra tiesa. Užuoat taip elgusis, klausama, kas darė įtaką tam senovės rašytojui, kiek tasai teiginys atitinka to paties autoriaus mintis kitose knygose ir kokį rašytojo arba bendros minties istorijos etapą tai iliustruoja ir pan. (1). Josefas Pieperis, įtraukęs šią ištrauką iš C. S. Lewiso knygos į savo traktatą apie interpretaciją, atkreipia dėmesį, kad komunistų valdomose šalyse leidžiami, pavyzdžiui, Platono arba Dantės raštai pradedami įžangomis, kuriose stengiamasi perteikti skaitytojui „istorinę“ sampratą ir taip pašalinti tiesos klausimą (2). Toks mokslis virsta imunitetu tiesai. Klausimas, ar ir kiek tai, ką sako autorius, yra teisinga, moksliniu nebelaikomas; juk jis išvestų iš patvirtinamumo bei įrodomumo srities, reikštų atkrytį, ikikritinio pasaulio naivumą. Taip neutralizuojamas ir Biblijos skaitymas: galime paaiškinti, kada ir kokiomis sąlygomis atsirado kokia nors ištara, taip įrikiuodami ją į tai, kas istoriška ir kas galiausiai mums nesvarbu. Tokia „istorinė interpretacija“ remiasi tam tikra filosofija, tam tikra pamatine laikysena tikrovės atžvilgiu, mums sakant: beprasmiška klausti, kas yra daiktas; galime tik klausti, ką su tais daiktais įstengiame daryti. Kalbama ne apie tiesą, bet apie praktiką, apie daiktų valdymą savo naudai. Tokio tariamai suprantamo žmogaus mąstymo apribojimo akivaizdoje galima, žinoma, klausti: kas mums naudinga iš tikrųjų? Ir dėl ko mums tai naudinga? Kodėl patys čia esame? Giliau žvelgiantis šioje šių laikų pamatinėje laiky senoje įžiūri netikusį nusižeminimą ir kartu netikusį išdidumą: netikusį nusižeminimą, nes neigiamas žmogaus gebėjimas pažinti tiesą, ir netikusį išdidumą, kai žmogus save iškelia virš daiktų, pačios tiesos ir viso savo mąstymo tikslu padaro savo galios plėtimą, viešpatavimą daiktams.

Kas Lewiso knygoje ironizuojama, šiandien literatūros mokslo pateikiama kaip mokslis. Tiesos klausimas čia visiškai atvirai atmetamas kaip nemokslinis. Vokiečių egzegetas Marius Reiseris neseniai atkreipė dėmesį į Umberto Eco mintį jo sėkmės susilaukusiame romane „Rožės vardas“: „Vienintelė tiesa – tai mokyti išsilaisvinti iš nesveikos aistros tiesai“ (3). Tokio nedviprasmiško tiesos atsisakymo svarbiausias pagrindas yra tai, kas šiandien vadinama „lingvistine pervarta“: toliau negu kalba ir jos alegorijos prasisksverbti neįmanoma, protas kalbos sąlygotas ir kalbos saistomas (4). Jau 1901 m. F. Mauthneris nukaldino posakį: „Tačiau tai, kas vadinama mąstymu, tėra tuščia kalba“ (5). M. Reiseris tai įvardija kaip įsitikinimo, jog kalbinėmis priemonėmis galima turėti ryši

su tai, kas nekalbiška, atsisakymą (6). Žymus protestantų egzegetas U. Luzas – visiškai laikydamasis to, ką pradžioje girdėjome iš Paraliaus, – konstatuoja, jog istorinė kritika modernybėje tiesos klausimą išleido į pensiją. Jis tariasi privalęs su tokia kapituliacija susitaikyti ir pripažinti, jog šiandien ieškotina nebe tiesos anapus tekstų, bet tiktai siūlomų konkuruojančių tiesų, kurioms atstovautina pasaulėžiūrų rinkoje besiplėtojančiame viešajame diskurse (7).

Tokių pažiūrų akivaizdoje beveik neišvengiamai į galvą ateina giliamintė pastraipa iš Platono „Faidro“. Ten Sokratas Faidrui pasakoja iš senolių, žinojusių, kas yra teisinga, išgirstą istoriją. Pas Tėbuose viešpatavusį Egipto karalių Tamusą kartą atėjo Teutas, „rašmenų tėvas“ ir „laiko dievas“. Jis atskleidė valdovui savo išrastus menus ir pirmiausiai – savo sugalvotą rašmenų meną. Girdamas savo išradimą, jis pasakė karaliui: „Šis mokslas, valdove, padarys egiptiečius išmintingesnius ir geresnės atminties: juk yra atrastas atminties bei išminties vaistas“. Tačiau karaliui tai įspūdžio nepadaro. Jo akimis, rašmenų mokslo padariniai priešingi: „Juos išmokusių sieloms [rašmenys] atneš užmarštį, nes nebus rūpinamasi atminties [lavinimu] – juk prisiminti ims pasitikėdami raštu, iš išorės, ... o ne iš vidaus, patys iš savęs. Taigi suradai vaistą ne atminčiai, o prisiminimui; taigi mokiniams teiki nuomonę, bet ne tiesą. Jie, daug ką išgirdę be mokymo, manys esą daug žinantys, tačiau dauguma liks nemokšos ir nesugebą bendrauti, nes vietoj išminčių bus pasidarę vien tariamai išmintingais“ (8). Pagalvojus, kaip televizijos programos iš viso pasaulio skandina žmogų informacijoje ir daro jį tariamai išmananti; atkreipus dėmesį į plačias kompiuterio bei interneto galimybes, leidžiančias, pavyzdžiui, pageidaujantiems nurodžius tam tikrą žodį iškart gauti prieš akis visus kokio nors Bažnyčios tėvo tekstus, kuriuose tas žodis pavartotas, visai nesigilinant į jo mąstymą, tokie įspėjimai neatrodys perdėti. Platonas neatmeta rašto, kaip tokio, kaip ir mes neatmetame naujų informacijos galimybių, bet jomis dėkingai naudojames, tačiau įspėja mus – kad tas įspėjimas rimtas, kasdien patvirtina lingvistinės pervartos padariniai bei mums visiems žinomos aplinkybės. Esmė to, ką mums šiandien šiuo tekstu sako Platonas, parodo H. Schade: „Platonas įspėja, kad perimant filologinį metodą galima prarasti tikrovę“ (9).

Kai raštas, rašmuo tampa kliūtimi turinio atžvilgiu, jis pats virsta antimenu, nedaranti žmogaus išmintingesnio, bet ištremiančiu jį į ligotą tariamą išmintį. Todėl A. Kreineris, taikydamas tai lingvistinei pervartai, pagrįstai atkreipia dėmesį: „... atsisakyti įsitikinimo, jog kalbinėmis priemonėmis galima turėti ryšį su nekalbiškais turiniais, – tai atsisakyti bent kiek prasmingo diskurso“ (10). Šiuo klausimu popiežius enciklikoje sako štai ką: „Šio žodžio [Dievo žodžio] aiškinimas negali be paliovos mus siuntinėti nuo vienos interpretacijos prie kitos, neleisdamas pasiekti galutinio tei-

singo teiginio“ (11). Žmogus nėra įkalintas veidrodiniame interpretacijų kambaryje; jis gali ir turi veržtis į už žodžių glūdinčią ir jam žodžiuose bei per juos besirodančią tikrovę.

Čia priartėjome prie krikščioniškojo tikėjimo ginčo su tam tikru šiuolaikinės kultūros tipu esminio taško; ta kultūra pateikia save kaip šiuolaikinę kultūrą apskritai, tačiau – ačiū Dievui – tėra viena jos atmainų. Tai, pavyzdžiui, labai akivaizdžiai parodo italų filosofo Paolo Floreso d'Arcais kritika enciklikos atžvilgiu. Kadangi enciklikoje primygtinai pabrėžiama tiesos klausimo būtinybė, jis pareiškia, jog „oficialioji katalikiškoji kultūra [būtent enciklikos kultūra] nebeturinti ką pasakyti kultūrai *tout court* [tiesiog kultūrai]“ (12). Bet tai taip pat reiškia, kad tiesos klausimas yra už „kultūros *tout court*“ ribų. O ar tada šioji „kultūra *tout court*“ veikiausiai nėra antikultūra? Ar jos pretenzija būti kultūra apskritai nėra arogantiška, paniekos žmogui kupina pretenzija?

Kad būtent taip ir yra, išskyla aikštėn, kai popiežiaus encikliką Floresas d'Arcais kaltina „mirtiniais padariniais demokratijai“ ir jo mokymą prilygina „fundamentalistiniam“ islamo tipui. Jis daro tai todėl, kad popiežius įstatymus, kuriais leidžiami abortai ir eutanazija, vadina neturinčiais autentiškos teisinės galios (13). Kas taip priešišškai žiūrįs į renkamą parlamentą ir reiškiąs bažnytines pretenzijas vykdyti pasaulietinę valdžią, rodąs, jog į jo mąstymą giliai išpaustas katalikiškojo dogmatizmo vandens ženklas. Tokie tvirtinimai suponuoja, kad daugumos sprendimų atžvilgiu negali būti jokios viršesnės instancijos. Atsitiktinė dauguma tampa absoliutu. Mes atsiduriame pozityvizmo viešpatavimo akivaizdoje ir pasiduodame atsitiktinybės, kuria galima manipuliuoti, absoliutinimui. Kai žmogus izoliuojamas nuo tiesos, jį tegali valdyti tai, kas atsitiktina, savavališka. Todėl jokia būdu ne „fundamentalistiška“, bet tiesiog žmonijos pareiga saugoti žmones nuo absoliučia tapusios atsitiktinybės bei grąžinti žmogui kilnumą, kurį sudaro būtent tai, kad jam viešpatauti galiausiai negali nė viena žmogiška instancija, nes jis atviras pačiai tiesai. Kaip tiktai savo primygtiniu tiesos gebos pabrėžimu enciklika yra itin reikalinga žmogaus didybės apologija, nukreipta prieš tai, kas save norėtų pateikti kaip „kultūrą *tout court*“.

Vyraujant šiandieniam kaip „moksliskumo vandens ženklas“ įsitvirtinusiems kanoniniam metodui, tiesos klausimą į viešuosius debatus sugrąžinti, žinoma, nelengva. Todėl būtinos pamatinės diskusijos dėl mokslo esmės, dėl tiesos ir metodo, dėl filosofijos užduoties ir jos galimų kelių. Popiežius nelaiškė savo užduotimi enciklikoje imtis visiškai praktiško klausimo, ar ir kaip tiesa gali vėl pasidaryti „moksliska“. Tačiau jis parodo, kodėl šios užduoties turėtume imtis. Jis nenorėjo pats atlikti filosofų vaidmenį, bet sau išskėlė užduotį įspėti, kokia savižudiška „kultūros *tout court*“ tenden-

cija. Būtent ši išpėjamoji priešara yra autentiškas filosofinis aktas, jis gražina į sokratišką filosofijos ištaką ir taip įrodo bibliniame tikėjime glūdinčią filosofinę potencialumą. Filosofijos esmei prieštarauja mokslinio tipo, draudžiantis jai imtis tiesos klausimo ar darantis jį negalimą. Toks proto užsisklendimas savyje, sumenkėjimas negali būti filosofijos matas, o mokslas kaip visuma neturi atmesti tikrųjų žmogaus klausimų, be kurių jis pats liktų tuščiu ir galiausiai pavojų keliančiu užsiėmimu, galimybės. Filosofija negali paklusti metodiniam kanonui, teisėtam pavieniuose mąstymo sektoriuose. Ji turėtų apmąstyti visą mokslumą, kritiškai suvokti jo esmę ir sykiu racionaliai, atsakingu būdu pasukti to, kas apskritai teikia prasmę, kryptimi. Filosofija turi klausiti, kas yra pats žmogus, todėl ji visada privalo domėtis gyvenimu ir mirtimi, Dievu ir amžinybe. Taigi, matyt, pirmiausiai į pagalbą jai teks pasitelkti mokslumą, atribojančio žmogų nuo tokių klausimų, aporiją ir, remiantis tokiais mūsų visuomenę aiškiai mums prieš akis iškeliančiomis aporijomis, stengtis vėl atverti kelią į tai, kas būtina bei šalina vargą. Naujųjų amžių filosofijoje tokių bandymų niekada netrūko, o ir šiandien pakanka pabrėžimų vėl atverti duris tiesos klausimui, peržengiant savo rate besisukančią kalbą (14). Šia prasme enciklika mūsų dabartinio kultūros supratimo atžvilgiu kritiška, tačiau kartu artimai gimininga esminiams Naujųjų laikų dvasinio galynėjimosi elementams. Tvirtas įsitikinimas, jog tiesos būtina ieškoti ir ją galima atrasti, niekada nėra anachroniškas: būtent tai išlaiko žmogaus kilnumą, griaua visus pasidalijimus ir suartina skirtingų kultūrų žmones jų bendro kilnumo dėka.

Kultūra ir tiesa

a) Kultūros esmė

Tai, ką iki šiol apmąstėme, galima pavadinti enciklikoje prabylančio krikščioniškojo tikėjimo ir tam tikro šiuolaikinės kultūros tipo diskusija, gamtamokslinei techninei kultūros pusei mūsų svarstymuose likus nuošalyje. Savo dėmesį skyrėme humanitariniam mūsų kultūros aspektui. Nebūtų sunku parodyti, kad jos šiandien tiesiog jau pykčiu virtęs bejėgiškumas tiesos klausimo atžvilgiu galiausiai remiasi tuo, kad ji norėtų pasiekti tokį patį metodinį kanoną bei tokį patį tikrumą, kokie būdingi empirinei sričiai. Gamtamokslio metodinis apsiribojimas tuo, ką galima patikrinti eksperimentu, tampa tiesiog mokslinio, maža to, racionalumo apskritai pažymėjimu. Taip metodinis apsiribojimas, prasmingas ir netgi būtinas empiriniame moksle, virsta siena, užkertančia kelią į tiesos klausimą: iš esmės tai tiesos ir metodo, griežtai empirinio metodinio kanono visuotinum problema. Turėdamas tai prieš akis, popiežius gina žmogaus dvasios kelių įvairovę, taip pat racionalumo, turinčio turėti skirtingus metodus skirtingo pobūdžio objektams pažinti,

platybę. Prie to, kas nematerialu, negalima artintis metodais, taikytiniais tam, kas materialu. Taip bendrais bruožais galima apibendrinti popiežiaus prieštarą vienapusiškos racionalumo formos atžvilgiu.

Disputas su šiuolaikine kultūra, disputas dėl tiesos ir metodo yra mūsų enciklikos audinio pagrindinė gija. Tačiau tiesos ir kultūros klausimas siūlosi peržiūrimas dar ir kitu aspektu, iš esmės kreipiančiu į tikrai religinę sritį. Tiesos visuotinumui besiremiančiai krikščionybės pretenzijai į visuotinumą šiandien mėgstama priešpriešinti kultūrų reliatyvumą. Ši tema jau XVIII a. sudomina Gottholdą Ephraimą Lessingą, kuris tris didžiulias religijas vaizduoja palyginimu apie tris žiedus; iš jų vienas turįs būti autentiškas ir tikras, tačiau jo autentiškumo nustatyti nebeįmanoma: tiesos klausimas neišsprendžiamas ir pakeičiamas religijos gydomojo bei apvalomojo poveikio klausimu. XX a. pradžioje religijos ir kultūros, tiesos ir kultūros klausimą aiškiai išskleidė Ernstas Troeltschas. Iš pradžių krikščionybę jis dar pateikė kaip „labiausiai sutelktą personalistinio religingumo apreiškimą, kaip vienintelį tobulą saitų su gamtos religijos ribomis bei sąlygomis nutraukimą“, tačiau vėlesniame jo mąstymo kelyje religijos kultūrinė paskirtis ėmė vis labiau nustelbti žvilgsnį į tiesą ir visas religijas pajungti kultūrų reliatyvumui. Krikščionybės galiojimas jam galiausiai virsta „europiečių reikalu“: krikščionybė, jo akimis, yra Europai tinkama religijos rūšis, o budizmui ir bramanizmui jis dabar pripažįsta „absoliutų savarankiškumą“. Su tiesos klausimu praktiškai atsiveikinta, kultūras skirianti siena tapo neperžengiama (15).

Todėl enciklikoje, kuri visa skirta tiesos nuotykiui, reikėjo taip pat imtis tiesos ir kultūros klausimo. Joje reikėjo pasidomėti, ar apskritai galima kultūrų bendrytė vienoje tiesoje – ar tiesa gali išreikšti save visiems žmonėms, peržengdama savo kultūrinių pavaldų ribas, ar vis dėlto ji galiausiai tik asimptotiškai nuvoktina už skirtingų arba net priešingų kultūrinių formų.

Statinei kultūros sampratai, suponuojančiai tvirtus kultūrinius pavaldus, kurie galiausiai išlieka pastovūs bei gali tikrai vienas šalia kito stovėti, bet ne vienas į kitą išismelkti, popiežius enciklikoje priešpriešina dinaminę bei komunikacinę kultūros sampratą. Jis pabrėžia, jog kultūros, giliai išsiskynusios žmogiškume, „išreiškia žmogui būdingą atvirumą visuotiniam ir transcendentiniam matmeniui“ (16). Todėl kultūros kaip vienatinės žmogaus esmės išraiška yra paženklintos visos ribos peržengiančios žmogaus dinamikos. Taigi kultūros nėra vieną kartą visiems laikams susietos su tam tikru vienu pavaldumu; joms būdingas gebėjimas žengti pirmyn ir keistis, sykiu, žinoma, išskyla ir nuosmukio pavojus. Jos orientuotos į susitikimą bei abipusį praturtinimą. Kadangi žmogaus vidinis atvirumas Dievui kultūrose juo ryškesnis, juo jos didingesnės ir tyresnės, jose įrašytas vidinis pasirengimas Dievo apreiškimui. Apreiškimas joms

nėra kas nors svetima, bet atsiliepia į vidinį lūkestį pačiose kultūrose. Theodoras Haeckeris šiame kontekste yra kalbėjęs apie adventinį ikirikščioniškųjų kultūrų pobūdį (17), ir vėlesni daugialypiai religijų istorijos tyrimai gana vaizdžiai parodė šį kultūrų artinimąsi prie Dievo *Logos*, kūnu tapusio Jėzuje Kristuje (18). Popiežius čia mini tautų sąrašą, pateiktą *Apaštalų darbų* pasakojime apie Sekmines (2, 7–11), kuriame mums vaizduojama, kaip Jėzaus Kristaus liudijimas išgirstamas visomis kalbomis, t. y. visose kalba save išreiškiančiose kultūrose. Žmogaus žodis jose visose tampa paties Dievo kalbėjimo, jo paties *Logos* nešėju. Enciklikoje apie tai sakoma: „Evangeliija, skelbiama skirtingoms kultūroms, reikalauja tikėjimo iš visų, kurie ją girdi, tačiau anaipatol nesunaikina jų kultūrinės tapatybės. Ji neskaldo, nes pakrikštytųjų bendruomenė pasižymi visuotinumu, kuris aprėpia kiekvieną kultūrą...“ (19).

Kaip pavyzdį pasitelkdamas Indijos kultūrą, popiežius iš čia rutulioja krikščioniškojo tikėjimo bendro santykio su ikirikščioniškosiomis kultūromis kriterijus, paisytinus šioms kultūroms susitinkant su tikėjimu. Iš pradžių jis labai glaustai atkreipia dėmesį į didų dvasinį indiškiosios minties pakilimą – minties, besistengiančios išlaisvinti dvasią iš laiko ir erdvės varžtų ir taip praktikuojančios metafizinį žmogaus atvirumą, vėliau mąstymo pastangomis įgysiančio reikšmingų filosofinių sistemų pavidalą (20). Taip atskleidžiama didžiųjų kultūrų tendencija į visuotinumą, jų pastangos peržengti laiką bei erdvę, taip pat veržtis žmogaus būties bei jos didžiausių galimybių linkme. Būtent čia glūdi kultūrų gebėjimas plėtoti tarpusavio, šiuo atveju indų kultūros ir krikščioniškojo tikėjimo dirvoje išaugusių kultūrų, dialogą. Taip iš vidinio sąlyčio su indų kultūra tarsi savaime išnyra pirmasis kriterijus – „žmogaus dvasios, kurios pamatiniai poreikiai net ir skirtingiausiose kultūrose yra vienodi, visuotinumą“ (21). Iš to iškart išplaukia antrasis kriterijus: „Bažnyčia, pirmąsyk susitikdama su didžiosiomis kultūromis, negali atsisakyti to, ką jai davė įkultūrinimas graikų–lotynų minties pasaulyje. Atmesti šį paveldą reikštų paneigti Dievo apvaizdos planą...“ (22). Galiausiai enciklikoje įvardijamas trečiasis kriterijus, išplaukiantis iš ikišiolinių svarstymų apie kultūros esmę: „Būtina sergėtis, kad, teisėtai gindami indiškiosios minties unikalumą ir originalumą, nepradėtume manyti, jog konkreti kultūrinė tradicija privalo išlikti uždara savo skirtingumu ir teigti save, oponuodama kitoms tradicijoms, nes tai prieštarautų pačiai žmogaus dvasios prigimčiai“ (23).

b) Kultūrų ribų peržengimas Biblijoje ir tikėjimo istorijoje

Popiežiui primygtinai akcentuojant, jog nevalia atsisakyti kartą pasiekto kultūrinio paveldo, tapusio Dievo ir žmogaus bendros tiesos nešėju, savaime kyla klausimas, ar taip nekanonizuojamas tikėjimo eurocentrizmas, kurio, regis, nepanaikina nė tai, jog tolesnėje tikėjimo istorijoje į nuolatinę ir visiems galiojančią tikėji-

mo tapatybę gali būti ir jau yra įtrauktas naujas paveldas. Klausimas lieka neišvengiamas: kiek graikiškas ir lotyniškas iš tikrųjų yra tikėjimas, atsiradęs apskritai ne graikų ir lotynų, bet semitiniame Artimųjų Rytų pasaulyje, kuriame visada susiliesdavo ir tebesusiliečia Azija, Afrika ir Europa? Enciklikoje požiūris į tai reiškiamas pirmausia antrajame skyriuje apie filosofinio mąstymo skleidimąsi Biblijoje ir ketvirtajame skyriuje, kur vaizduojamas likiminis šios tikėjimo dirvoje išaugusios proto išminties susitikimas su graikiškąja filosofijos išmintimi.

Jau pačioje Biblijoje perdirbamas įvairialypis religinių bei filosofinių minčių iš įvairių kultūrinių pasaulių lobynas. Dievo žodis skleidžiasi per susitikimų su žmogaus paieška atrasti atsakymą į galutinius klausimus procesą. Jis nenukrito paprasčiausiai tiesiai iš dangaus, bet yra tiesiog kultūrų sintezė. Giliau pažvelgus, jame galima išžiūrėti procesą, kaip Dievas galynėjasi su žmogumi, pamažu atverdamas jį savo giliausiam žodžiui, sau pačiam – Sūnui, kuris yra *Logos*. Biblija nėra tiesiog Izraelio tautos kultūros išraiška, bet nuolatos grumiasi su šios tautos visiškai natūraliomis pastangomis būti paprasčiausiai savimi, įsikurti savo pačios kultūroje. Tikėjimas į Dievą ir „taip“ Dievo valiai nuolatos išgaunamas iš jos priešingai jos pačios įsivaizdavimams bei norams. Tikėjimas nuolat priešinasi paties Izraelio religioškumui bei jo religinei kultūrai, trokštančiai reikštis aukštumų kultu, dangaus karalienės kultu, savo karalystės pretenzija į galią. Pradedant Dievo ir Mozės rūstybe dėl aukso veršio kulto prie Sinajaus kalno ir baigiant vėlyvaisiais pranašais po tremties, Izraelis be paliovos traukiamas iš jo paties kultūrinės tapatybės bei religinių troškimų, akinamas atsisakyti, taip sakant, savo nacionalumo kulto, „kraujo ir žemės“ kulto, kad nusilenktų visiškai kitokiam, ne savam Dievui – Dievui, kuris sukūrė dangų ir žemę ir yra visų tautų Dievas. Izraelio tikėjimas reiškia nuolatinį savo kultūros pranokimą – perėjimą į atviras bendrosios tiesos platybes. Senojo Testamento knygos daugeliu atžvilgių gali pasirodyti ne tokios pamaldžios, poetiškos, įkvėptos kaip reikšmingi kitų tautų šventųjų knygų tekstai. Tačiau jos nepakartojamos šiuo tikėjimo ginču su tai, kas sava, šiuo su Abraomo kelione prasidedančiu veržimusi iš savęs. Ši pagrindinė Senojo Testamento kryptis logiškai atbaigiama ištrūkimu iš Įstatymo, Pauliaus iškovojamų jo susitikimo su prisikėlusiu Jėzumi Kristumi dėka: tai reiškia visišką šio tikėjimo, atsieto nuo savitos tautinės tvarkos, suvisuotinimą. Į šį Izraelyje prasidėjusį to, kas sava, ribų peržengimo procesą dabar kviečiamos visos tautos, jos raginamos atsigręžti į Dievą, savo ruožtu peržengusį save Jėzuje Kristuje, sugriovusį tarp mūsų stovinčią „pertvarą“ (*Ef* 2, 14) ir per savęs atsižadėjimą ant kryžiaus vedantį mus vienas pas kitą. Tad tikėjimas į Jėzų Kristų iš esmės yra nuolatinis atsivėrimas, Dievo įsiveržimas į žmogaus pasaulį ir į tai atsiliepiantis žmogaus veržimasis pas

Dieva, sykiu vedantį žmones vienas pas kitą. Visa, kas sava, dabar priklauso visiems, o visa kita kartu yra ir mūsų nuosavybė, visa tai grindžiant tėvo žodžiu vyresniajam sūnui: „Visa, kas mano, yra ir tavo“ (*Lk 15, 31*), pasikartojančiu Jėzaus maldoje Sūnui kreipiantis į Tėvą: „Visa, kas mano, yra tavo, o kas tavo – tai mano“ (*Jn 17, 10*).

Tokia pagrindinė schema būdinga ir krikščioniškosios žinios susitikimui su graikų kultūra, susitikimui, kuris prasideda ne sulig krikščionių misija, bet jau plėtojosi Senojo Testamento raštuose, ypač per jų vertimą į graikų kalbą, ir per tai – ankstyvajame judaizme. Toks susitikimas buvo įmanomas, nes graikiškajame pasaulyje tuo metu irgi buvo užsimezges panašus savęs peržengimo vyksmas. Bažnyčios tėvai graikų kultūrą į Evangeliją ne įlydė kaip savarankišką, bet mokėjo su graikų filosofija pradėti dialogą ir padaryti ją Evangelijos įrankiu ten, kur graikiškajame pasaulyje ieškant Dievo buvo išsižiebusi savikritika savo kultūros bei savo mąstymo atžvilgiu. Įvairias tautas – pradedant germanais bei slavais, su krikščioniškąja žinia susidūrusiais tautų kraustymosi laikais, ir baigiant Azijos, Afrikos, Amerikos tautomis – tikėjimas susieja ne su graikų kultūra kaip tokia, bet su jos savęs peržengimu, tapusiu tikroju atramos tašku krikščioniškajai žiniai aiškinti. Tikėjimas įtraukia kultūrą į savęs peržengimo dinamiką. Richardas Schöffleris yra taikliai pasakęs, jog krikščioniškasis skelbimas pradžioje iš Europos (kuri iki krikščioniškosios misijos apskritai dar neegzistavo) tautų reikalavęs „atsisveikinti ... su visais europiečių autochtoniniais dievais dar iki akiraityje pasirodant neeuropietiškomis kultūroms“ (24). Tai padeda suprasti, kodėl krikščioniškasis skelbimas rėmėsi filosofija, o ne religijomis. Kur mėginta remtis pastarosiomis, kur Kristų norėta aiškinti, pavyzdžiui, kaip Dionizą, Asklepijų ar Heraklį, ten tokie bandymai netruko atgyventi (25). Kad remtasi ne religijomis, bet filosofija, lėmė tai, jog kultūra nebuvo kanonizuota ir į ją buvo galima įžengti ten, kur ji pati buvo pradėjusi save peržengti, kur ji pati buvo leidusis į kelią bendrosios tiesos link bei nepanorusi likti to, kas vien sava, name. Tai ir šiandien esmingai svarbu klausiant, kuo remtis žengiant pas kitas tautas bei kultūras. Tikėjimas tikrai negali remtis tiesos klausimą atmetančiomis filosofijomis, tačiau jam pasitarnauti gali iš reliatyvistinio kalėjimo išsiveržti besistengiantys sąjūdžiai. Tikėjimas tikrai negali tiesiogiai perimti senųjų religijų. Tačiau religijos jam gali pasiūlyti formų bei pavidalų ir pirmiausiai – laikysenų: pagarbos, pamaldumo, pasirengimo aukotis, gerumo, artimo meilės, amžinojo gyvenimo vilties (26). Tai, mano akimis, be kita ko, svarbu ir kalbant apie religijų išganomąją reikšmę. Jos negelbėja kaip, taip sakant, uždaros sistemos ar per ištikimybę sistemai, bet prisideda prie išgelbėjimo tada, kai skatina žmogų, pasak Senojo Testamento, dairytis Dievo, ieškoti jo veido, ieškoti Dievo karalystės ir jos teismo.

Religija, tiesa ir išganymas

Leiskite dar akimirką ties tuo stabtelėti, nes tai esminis žmogaus egzistencijos klausimas, pagrįstai išskylančias į pirmą vietą ir šiandieniuose teologiniuose debatuose. Juk čia kalbama apie tikrąjį impulsą, nuo kurio prasidėjo filosofija ir prie kurio ji visada turi grįžti; čia, jei savo užduočiai nori likti ištikimos, neišvengiamai susiliečia teologija ir filosofija. Tai klausimas: kaip žmogus tampa išganytas? Kaip jis tampa teisingas? Senovėje daugiausia žvelgta į mirtį ir kas bus po mirties; dabartyje, kuri dėl anapusinio pasaulio nėra tikra ir todėl dažniausiai iškelia ją už skliaustų, teismo vis dėlto tenka ieškoti laike, kartu neapeinant problemas, kaip įveikti mirtį. Debatuose dėl krikščionybės ir pasaulio religijų santykio, kad ir labai keista, vis dėlto išliko tikrasis diskusijos objektas – koks yra religijų ir amžinojo išganymo santykis. Klausimas, kaip žmogus gali būti išgelbėtas, veikiau vis dar keliamas klasikine prasme. Atsakant į tai, gana visuotinai įsitvirtino tezę: visos religijos yra keliai į išganymą. Galbūt ne įprastinis išganymo kelias, bet jei jau taip, tai religijos yra bent „ypatingi išganymo keliai“: per jas išganymą pasiekia visi – tai tapo paplitusia nuomone.

Toks atsakymas atitinka ne tik šiandien mums besiperšančią tolerancijos bei pagarbos kitam idėją. Jis taip pat atitinka šiuolaikinį Dievo paveikslą: Dievas negali atmesti žmonių vien dėl to, kad jie nepažįsta krikščionybės ir yra užaugę kitoje religijoje. Jų pamaldumą jis priims lygiai taip pat kaip ir mūsų. Kad ir kokia iš pirmo žvilgsnio suprantama – šiandien paremta ir daugeliu kitų argumentų – būtų ši tezę, ji vis dėlto kelia klausimų. Juk pavienės religijos reikalauja ne tik skirtingų, bet ir tarpusavyje prieštaraujančių dalykų. Daugėjant su religija nesusijusių žmonių, visuotinė išganymo teorija išplečiama, kad apimtų ir nuosekliai praktikuojamas nereliginės egzistencijos formas. Tada tikrai galima sakyti, jog laikoma, kad vienas kitam prieštaringi dalykai vedą į tą patį tikslą, – vienu žodžiu: mes vėl atsiduriame reliatyvizmo klausimo akivaizdoje. Tyliai suponuojama, jog iš esmės visi turiniai galioja vienodai. Kas galioja iš tikrųjų, nežinome. Pasak Prūsijos karaliaus Friedricho II, kiekvienas turi savo keliu – savaip tapti palaimintas. Taip per išganymo teorijas reliatyvizmas neišvengiamai grįžta aplinkiniu keliu: tiesos klausimas iš religijų klausimo ir išganymo klausimo pašalinamas. Tiesa pakeičiama geru ketinimu; religija pasilieka subjektyvumo srityje, nes tai, kas objektyviai gera bei teisinga, nepažinu.

a) Religijų nevienodumas ir grėsmės joms

Ar su tuo turėtume susitaikyti? Ar dogmatinio rigorizmo ir humaniško reliatyvizmo alternatyva neišvengiama? Manau, kad minimų teorijų atveju nepakankamai tiksliai apmąstyti trys dalykai. Pirmiausiai visos religijos (o šiandien dar ir agnosticizmas bei ateizmas)

laikomos vienuarūšėmis. Bet kaip tiktai taip nėra. Iš tikrųjų yra išsigimusių bei ligotų religijos formų, žmonės ne ugdančių, bet darančių vienas kitam svetimus: marksistinė religijos kritika nebuvo iš piršto išlaužta. Susirgti gali ir religijos, pripažintinos dorovės požiūriu didžiomis bei keliaujančiomis į tiesą. Induizme (iš tiesų kuopinė sąvoka, apimanti daug religijų) pasitaiso didingų elementų, bet kartu ir neigiamų aspektų: apsiribojant vos keliais pavyzdžiais, minėtina susipynimas su kastų sistema, našlių deginimas, išsirutuliojęs iš pradžioje simbolinių vaizdinių, šaktizmo išsigimimai. Tačiau ir islamui su visu tuo, ką jis turi didaus, nuolat gresia pavojus prarasti pusiausvyrą, atverti erdvę prievartai ir leisti religijai nuslysti į išoriškumą bei ritualizmą. Yra, kaip visi puikiai žinome, ir nesveikų krikščionybės formų – pavyzdžiui, kai kryžiuočiai, užėmę šventąjį miestą Jeruzalę, kuriame už visus žmones mirė Kristus, savo ruožtu surengė musulmonų ir žydų skerdynes. Taigi religija reikalauja mokėti atpažinti: atpažinti religijos pavidalus ir tai, kas pačioje religijoje yra jos tikroji aukštuma. Su turinių sulyginimu galiojamumo prasme ir idėja, kad visos religijos skirtingos ir kartu iš tikrųjų vienodos, toli nenuvažiuosi. Reliatyvizmas pavojingas, visiškai konkrečiai – individualiai ir bendruomeninei žmogiškajai būčiai. Tiesos atsisakymas žmogaus neišgano. Niekam ne paslaptis, kiek daug bloga padaryta istorijoje gerų nusistatymų bei ketinimų vardu.

b) Išganymo klausimas

Taigi priėjome prie antro dalyko, į kurį paprastai neatšivėliama. Kai kalbama apie religijų išganomąją reikšmę, dažniausiai, kad ir kaip būtų keista, galvoje turima tik tai, jog jos visos įgalina amžinąjį gyvenimą, taip sykiu neutralizuojamos mintys apie amžinąjį gyvenimą, nes jį juk vis tiek pasieksi. Tačiau išganymo klausimas šitaip nederamai apribojamas. Dangus prasideda žemėje. Išganymas anapus suponuoja teisingą gyvenimą šiaupus. Tad negalima paprasčiausiai klausyti, kas pateks į dangų, taip sykiu atsikratant klausimo, kas yra dangus. Reikia klausyti, kas yra dangus ir kaip jis ateina į žemę. Anapustinį išgelbėjimą turi atspindėti gyvenimo būdas, darantis žmogų „žmogišką“ ir todėl atitinkantį Dievo valią čia, šioje žemėje. Tai vėlgi reiškia, kad išganymo klausimo atveju reikia žvelgti toliau pačių religijų ir kad nuo jo neatsiejami teisingo gyvenimo kriterijai, kurių nevalia savo nuožiūra sureliatyvinti. Tad pasakyčiau taip: išganymas prasideda žmogaus tapimu teisiu šiame pasaulyje, visada apimančiu abu polių – individą ir bendruomenę. Yra elgesio formų, nepresidedančių prie žmogaus tapimo teisiu, ir tokių, kurios niekada neatsiejamos nuo žmogaus buvimo teisiu. Tai reiškia: išganymas glūdi ne religijose, kaip tokiose, bet susijęs su jomis tiek, kiek jos žmogų kreipia į vienatinį Gėrį, į Dievo, tiesos ir meilės paiešką. Todėl išganymo klausimas visada apima religijų atžvilgiu kritinį elementą, lygiai kaip jis, priešin-

gai, su religijomis gali būti siejamas ir teigiamai. Bet kuriuo atveju jam rūpi gėrio vienybė, tiesos vienybė – Dievo ir žmogaus vienybė.

c) Žmogaus sąžinė ir gebėjimas pažinti tiesą

Ši ištara veda prie trečio dalyko, kurį čia norėčiau aptarti. Žmogaus vienybė turi organą – sąžinę. Šventasis Paulius išdrįso teigti, kad visi žmonės geba girdėti sąžinę, taip išganymo klausimą atsiedamas nuo pažinimo bei Toros laikymosi ir susiedamas su visuotine sąžinės pretenzija – sąžinės, kurioje kalba vienatinis Dievas, kiekvienam pasakantis tikrai esminius Toros dalykus: „Kai jokio įstatymo neturintys pagonys iš prigimties vykdo įstatymo reikalavimus, tada jie, neturintys įstatymo, patys sau yra įstatymas. Jie parodo, kad įstatymo reikalavimai įrašyti jų širdyse, ir tai liudija jų sąžinė...“ (Rom 2, 14 ir t.). Paulius nesako: jei pagonys laikosi savo religijos, tai gerai prieš Dievo teisumą. Priešingai, jis smerkia didžiumą ano meto religinių praktikų. Jis nurodo kitą šaltinį – tai, kas įrašyta visų širdyje, vienatinio Dievo vienatinį gėrį. Tačiau šiandien egzistuoja dvi viena kitai priešingos sąžinės sąvokos, kurios, tiesa, dažniausiai tiesiog suplakamos viena su kita. Pauliui sąžinė yra vienatinio Dievo girdėjimo organas visuose žmonėse, kurie yra *vienas* žmogus. Tuo tarpu šiuo metu sąžinė atrodo išreiškianti subjekto, virš kurio dorovės srityje nebegali būti jokios instancijos, absoliutumą. Gėris, kaip toks, suvokimui neprieinamas. Vienatinis Dievas suvokimui neprieinamas. Moralės ir religijos srityje subjektas yra galutinė instancija. Tai logiška, jei tiesa, kaip tokia, neprieinama. Tad Naujiesiems laikams sąžinė reiškia reliatyvizmą, bendrų dorovinių bei religinių kriterijų negalimybės kanonizavimą, tuo tarpu Pauliui ir krikščioniškai tradicijai, priešingai, ji buvo žmogaus vienybės ir Dievo girdimumo, vieno ir to paties gėrio privalomumo visiems laidas (27). Kad visada buvo ir yra „šventųjų pagonių“, lemia tai, jog visur ir visada – net jei dažnai tiktai vos vos ir fragmentiškai – buvo juntamas „širdies“ balsas, jog įpareigojanti Dievo Tora buvo girdima mūmose pačiuose, mūsų kūriniškoje esybėje, taip leisdama mums peržengti, kas vien subjektyvu, artintis vienam prie kito ir prie Dievo. Ir tai yra išganymas. O apskritai tai, ką Dievas daro su vargais mūsų pastangų artintis prie gėrio, prie jo paties fragmentais, lieka paslaptis, kurios išrakinėti neturėtume leisti sau trokšti.

Baigiamieji samprotavimai

Dar norėčiau atkreipti dėmesį į popiežiaus metodinę nuorodą dėl teologijos ir filosofijos, tikėjimo ir proto santykio, čia jis praktiškai nurodo, kaip būtų galima išjudinti filosofinio ir teologinio mąstymo atsinaujinimą enciklikos dvasia. Enciklikoje teologijos ir filosofijos santykis nusakomas kaip „ciklinė pažanga“ ta prasme, kad teologijos išėities taškas visada turi būti

Dievo žodis, tačiau, kadangi tas žodis yra tiesa, teologija jį turi sieti su žmogiškomis tiesos paieškomis, su proto pastangomis surasti tiesą ir taip įtraukti į dialogą su filosofija. Tad tikinčiojo tiesos paieškos vyksta cikliška, vis iš naujo susitinkant paskelbto žodžio klausymuisi ir proto paieškoms. Per tai, viena vertus, tikėjimas tampa gilesnis bei grynesnis, ir, kita vertus, praturtinamas mąstymas, nes jam atsiveria nauji horizontai. Mano nuomone, šią cikliškumo idėją galima dar šiek tiek praplėsti: ir filosofija, kaip tokia, neturėtų užsidaryti vien tame, kas sava ir pačios išgalvota. Kaip jai tenka įsiklausyti į empirines žinias, bręstančias įvairiuose moksluose, lygiai taip, kaip į pažinimo šaltinį, ji turėtų žvelgti ir į ją turtingesnę padaryti galinčią šventąją religijų tradiciją ir pirmiausiai – Biblijos žinią. Iš tiesų nėra nė vienos didžios filosofijos, kuri iš religinės tradicijos nebūtų gavusi gairių bei kelio kryptų, – nesvarbu, ar galvoje turėsime Graikijos ir Indijos filosofiją, išsirutuliojusią krikščionybės erdvėje, ar ir Naujųjų laikų filosofijas, tvirtai tikėjusias proto autonomija ir šią proto autonomiją laikiusias galutiniu mąstymo kriterijumi, bet didžiuosius mąstymo motyvus pasiskolinusias iš biblinio tikėjimo: Kantas, Fichte, Hegelis, Schellingas neišsivaizduojami be to, ką davė tikėjimas, o ir pats Marxas, nepaisant jo radikalių reinterpretacijos, gyvena iš žydų tradicijos perimtos vilties horizontais. Filosofija, iki galo nutildanti šį dialogą su tikėjimo mintimi, atsiduria, kaip kartą suformulavo Jaspersas, „tuščia virstančioje rimtyje“ (28). Galiausiai ji pasijunta priversta tiesos klausimo atsisakyti, t. y. išsižadėti savęs pačios. Juk filosofija, nebeklausianti, kas mes esame, kodėl esame, ar yra Dievas ir amžinasis gyvenimas, jau nebėra filosofija.

Galiausiai galbūt bus naudinga nurodyti dar vieną enciklikos komentarą, pasirodžiusį šiaip jau Bažnyčiai nerartimame Vokietijos savaitraštyje „Die Zeit“ (29). Komentatorius Janas Rossas labai tiksliai pagauna popiežiaus rašinio esmę sakdamas, jog teologijos ir metafizikos nuvertimas nuo sosto padarė mąstymą „ne tik laisvesnį, bet ir siauresnį“, maža to, jis net nebijo kalbėti apie „netikėjimo sukeltą sukvailėjimą“. „Protas, nusi-gręžęs nuo galutinių klausimų, tapo abejingas ir nuobodžiaujantis, pasidarė nekompetingas įminti gyvenimiškas to, kas gera ir bloga, mirties ir nemirtingumo mįsles“. Popiežiaus balsas „įkvėpė drąsos daugybei žmonių bei ištisoms tautoms, daugeliui nuskambėjo griežtai ir aštriai ir sukėlė neapykantą, tačiau jei jis nutils, stas baisios tylos akimirka“. Iš tiesų, jei nebus kalbama apie Dievą ir žmogų, nuodėmę ir malonę, mirtį ir amžinąjį gyvenimą, tai visas esamas triukšmas bei erzelis tebus bergždzias bandymas pridengti to, kas tikrai žmogiška, nuščiuvimą. Popiežius su savo *parrhesia*, su bebaimiu tikėjimo tiesumu stojo prieš tokios tylos grėsmę, taip padarydamas paslaugą ne tik Bažnyčiai, bet ir visai žmonijai. Už tai turime būti jam dėkingi.

1999 m.

Nuorodos

- (1) Plg. C. S. Lewis, *The Screwtape Letters*, London 1965, 139. Čia cituojama remiantis: J. Pieper, „*Was heisst Interpretation?*“: *Schriften zum Philosophiebegriff*, Werke Bd. 3, hg. v. B. Wald, Hamburg 1995, 226.
- (2) Ten pat, 227.
- (3) M. Reiser, „*Bibel und Kirche. Eine Antwort an U. Luz*“: *Trierer Theologische Zeitschrift* 108 (1999), 72; U. Eco, *Der Name der Rose*, München 1982, 624.
- (4) M. Reiser, *op. cit.*, 63, su nuoroda į: O. Tracy, *Theologie als Gespräch. Eine postmoderne Hermeneutik*, Mainz 1993, 73–97.
- (5) F. Mauthner, *Beiträge zu einer Kritik der Sprache*, 3 Bände, Stuttgart 1901, 1902, 1923, Nachdruck Frankfurt 1982; citata iš: Bd. 3, 633; žr. M. Reiser, *op. cit.*, 73.
- (6) Reiser, *op. cit.*, 73 ir t.
- (7) Plg. M. Reiser, *op. cit.*, 63 ir t. U. Luz. „*Kann die Bibel heute noch Grundlage für die Kirche sein? Über die Aufgabe der Exegese in einer religiös pluralistischen Gesellschaft*“: *New Testament Studies* 44 (1998), 317–339.
- (8) „*Faidras*“, 274d–275b. Plg. H. Schade. *Lamm Gottes und Zeichen des Widders*. Freiburg 1998, 27 ir t.
- (9) *Op. cit.*, 27.
- (10) A. Kreiner. *Ende der Wahrheit?* Freiburg 1992, 116; cituojama remiantis: Reiser, *op. cit.*, 74.
- (11) 84.
- (12) P. Flores d'Arcais. „*Die Frage ist die Antwort. Zur Enciklika Fides et ratio*“: *Frankfurter Allgemeine Zeitung* (1999 03 02), Nr. 51, p. 47.
- (13) Enciklikos *Evangelium vitae* 68–74 skyreliuose popiežius, pateikdamas argumentus, kritikuoja tezę, neva visuomenės įstatymų leidyba turinti apsiriboti daugumos nuomonių registravimu bei atspindėjimu, esą privati sąžinė ir viešoji tvarka griežtai atskirtinos (69). Popiežius tam priešpriešina požiūrį, kad demokratija neturi tapti moralės pakaitalu; demokratijos vertė, pasak jo, remiasi ją įkūnijančiomis vertybėmis (70). Tokių pamatinių samprotavimų apie valstybės teorijos principus negalima arogantiškai nustumti į šalį kaip „fundamentalizmo“; dėl jų verta bent iš naujo padiskutuoti. Čia norėčiau atkreipti dėmesį į savo knygą: *Wendezeit für Europa?* Einsiedeln-Freiburg 1991.
- (14) Enciklikos 74 skyrelyje pateikta vardų neabejotinai kuklokai. Kalbant apie XX a., tereikia prisiminti fenomenologinės mokyklos – nuo Husserlio iki Schelerio – reikšmę ir didžiąsias personalizmo sroves bei F. Ebnerį, E. Mounier, G. Marcelį ar tokius didžiuosius žydų mąstytojus kaip Bergsonas, Buberis ir Levinas, kad įsitikintum, jog filosofija enciklikoje nusakyta prasme ir šiandien galima bei egzistuoja įvairiais pavidalais.

(15) Plg. H. Bürke. *Der Mensch auf der Suche nach Gott – die Frage der Religionen*. Amateca Bd. III. Paderborn 1996, 60–67.

(16) 70.

(17) Th. Haecker. *Vergil. Vater des Abendlandes*. München ⁵1947, 117.

(18) Plg., pvz., H. Bürke, *op. cit.*, 14–40.

(19) 71.

(20) 72.

(21) Ten pat.

(22) Ten pat.

(23) Ten pat.

(24) R. Schäffler. „*Ent-europäisierung des Christentums?*“: *Theologie und Glaube* 86 (1996), 121–131, citata p. 131.

(25) Plg. Schäffler, ten pat, 125.

(26) Šiuos sąryšius – įėmimą ir perkeitimą, atpažinimą ir atmetimą – labai gražiai vaizduoja H. Bürke, *op. cit.*, 18–40.

(27) Sąžinės klausimu žr. mano knygelę *Wahrheit, Werte, Macht* (Freiburg 1993; naujas leidimas: Frankfurt 1999), 25–26).

(28) Cituojama remiantis: J. Pieper. „*Die mögliche Zukunft der Philosophie*“: J. Pieper. *Schriften zum Philosophiebegriff*. Werke Bd. 3, hg. v. B. Wald. Hamburg 1995, 315–323. Citata p. 323.

(29) 1998 m. gruodžio 2 d. numeris.

Paminėtas Taize bendruomenės įkūrėjas brolis Roger

(KAP, KAI) Rugsjūčio 16 d. bendrojoje audiencijoje Benediktas XVI paminėjo prieš metus nužudytą Taize bendruomenės įkūrėją ir priorą brolių Roger, pavadinęs jį „iškilium krikščioniškojo tikėjimo ir ekumeninio dialogo liudytoju“. Anot popiežiaus, brolis Roger ištisoms jaunuolių kartoms pateikė vertingą liudijimą. „Melskime Dievą, kad jo gyvenimo auka padėtų puoselėti taiką ir solidarumą visiems besisielojantiems dėl žmonijos ateities“, – sakė popiežius.

Taize Susitaikinimo bažnyčioje tos pačios dienos vakare vyko Mišios, kuriomis paminėtas brolio Roger atminimas. Perpildytoje bažnyčioje buvo apie 6 tūkst. žmonių, daugiausia jaunimo iš 60 pasaulio šalių. Prieš pamaldas Taize broliai susirinko prie brolio Roger kapo ir giedojo. Liturgijai vadovavo Nantero vyskupas Gerardas Daucourtas. Susitaikinimo bažnyčioje buvo išstatyta brolio Roger ypač branginta koptiška ikona. Įvairiomis kalbomis skaityta Palaiminimų Evangelija.

Taize prioras brolis Aloisas kalbėjo apie beribį Dievo atlaidumą. Brolis Aloisas sakė: „Žemėje turi išaušti taika, širdžių taika, kurios brolis Roger troško kiekvienam žmogui“.

Taize bendruomenė tęsia „pasitikėjimo piligrimystę“: spalio 5–9 d. numatomas Taize susitikimas Kalkutoje, o naujametis Europos susitikimas vyks Zagrebe.

Pamaldose taip pat dalyvavo keli šimtai rumunų jaunuolių. Maldos ir kai kurie tekstai, be kita ko, buvo perteikiami ir rumuniškai. Prieš metus per vakaro maldą brolių Roger mirtinai sužalojo, pasak oficialių pranešimų, „pakrikusios psichikos“ rumunė moteris.

Tarptautinės katalikų televizijos EWTN jubiliejus

(KAP, KAI) Rugsjūčio 13 d. Popiežiškiosios šeimos tarybos pirminin-

kas kardinolas Alfonso Lopez Trujillo Birminghame (Alabamos valstijoje, JAV) vadovavo padėkos Mišioms tarptautinės katalikų televizijos EWTN veiklos 25-mečio progai. Popiežius Benediktas XVI ta proga taip pat padėkojo EWTN televizijai už tarnavimą Bažnyčiai. EWTN (*Eternal Word Television Network*) televiziją 1981 m. įkūrė klarišė sesuo Angelica Rizzo – Motina Andželika. Minėjimo proga 83 m. Motina Andželika pasakojo, kaip ėmėsi kurti televiziją, turėdama 200 dolerių ir nelabai žinodama, kaip tai daroma. EWTN – didžiausia pasaulyje katalikų televizijos stotis. Anglų, ispanų, prancūzų ir vokiečių kalba transliuojamos programos pasiekia 125 mln. televizijos imtuvų 127 šalyse. Pagal įkūrėjos viziją, siekiama Evangeliją skelbti regiono kultūrą atitinkančia kalba. Nuo 2001 m. EWTN televizija retransliuojama ir Europoje. Nuo 2001 m. jai vadovauja jėzuitas Mitchas Pacwa, pakeitęs dėl ligos atsistatydinusią įkūrėją Motiną Andželiką. EWTN televizijos programos rengiamos ištikimai laikantis Bažnyčios mokymo. EWTN veikia specialus Teologijos skyrius. Jo darbuotojai prižiūri, kad visos šios televizijos transliuojamos programos atitiktų Bažnyčios ir popiežių mokymą. Beje, EWTN televizija transliuoja visas popiežių užsienio keliones.

Popiežiaus pasiuntinio kelionė į Libaną

(KAI, KAP) Rugsjūčio 14–16 d. Libane lankėsi ypatingasis popiežiaus pasiuntinys kardinolas Roger Etchegaray. Popiežiaus pasiuntinys siekė pareikšti Šventojo Tėvo solidarumą su kenčiančiais dėl karo Libano žmonėmis. Rugsjūčio 15 d. kardinolas Roger Etchegaray vadovavo maldai už taiką Harissos Dievo Motinos šventovėje. Mišias drauge koncelebravo maronitų patriarchas Nasrallahas Pierras Sfeiras. Homilijoje kardinolas Etchegaray ragino libaniečius krikščionis liudyti juos vienijantį taikos ir maldos ryšį. Jis nurodė Kristų, kuris yra

„mūsų taika“ ir kviečia visą žmonijos šeimą įsisąmoninti savo vienybę. Kardinolas dėkojo visiems politikams už jų taikdariškas pastangas, tačiau drauge atkreipė dėmesį, jog tikrasis kelias į taiką yra labiau dvasinio, o ne politinio pobūdžio. Popiežiaus pasiuntinys pasmerkė bandymus panaudoti religiją konfliktams eskaluoti. Pasak jo, būtina, kad įvairių religijų dvasininkai atskleistų gailėstingą ir maloningą Dievo paveikslą.

Prieš išvykdamas iš Beiruto, kardinolas Roger Etchegaray kalbėjo, kad į taiką veda „status kelias“, reikalaujantis pirmiausiai dvasinių pastangų, „dvasios ir širdies taikos“. Tik atsidavimas Dievui leis įveikti blogio logiką, kuria užsikrečia žmogus, būdamas paliestas aklo savižudiško smurto. Apaštališkojoje nunciatūroje vykusioje spaudos konferencijoje kardinolas Etchegaray sakė: „Praslinkus 21 metams po mano pirmosios taikos misijos Libane – anuomet dar Jono Pauliaus II iniciatyva, – garsiai kartoju savo raginimą: „Libane, tau nevalia mirti!“. Iš pokalbių su Libano prezidentu, premjeru, su šiių Aukščiausiosios Tarybos vicepirmininku, Libano muftijumi ir maronitų patriarchu kardinolas Etchegaray sakė susidariusę išpūdį, kad „krikščionys ir musulmonai pasirenge padaryti viską, kad kartu atstatytų sužeistą kraštą“.

Popiežiaus pasiuntinys ragino šalių vyriausybes ir nevyriausybinės organizacijas sustiprinti pagalbą Pietų Libano pabėgėliams.

Tą pačią dieną Castelgandolfe popiežius aukojo Mišias „už taikos ir meilės pergalę prieš neapykantą“. Šventasis Tėvas susirinkusiems maldininkams pabrėžė, kad kitas jo pasiuntinys, apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Antonio Franco tuo pat metu meldėsi už taiką Nazarete.

Popiežius įspėjo dėl „širdies kietumo“ pavojaus

Rugpjūčio 20 d. Castelgandolfe per Viešpaties angelo maldą popiežius įspėjo, kad pernelyg didelis pasinėrimas į kasdienos užsiėmimus kelia širdies sukietėjimo pavojų.

Šventasis Tėvas kalbėjo apie tos dienos liturgijoje minėtą Bažnyčios mokytoją šv. Bernardą Klervietį (1091–1153). Pasak popiežiaus, šis šventasis davė maldos ir darbo pusiausvyros pavyzdį. Jis citavo šv. Bernardo laišką popiežiui Eugenijui III, kuriame įspėjama neprapulti tarp užsiėmimų.

Benediktas XVI šventojo Bernardo pavyzdžiu ragino atkreipti dėmesį į „perdėtos veiklos pavojus“, tykančius įvairių luomų ir profesijų žmonių. Šventasis Tėvas pakartoto šv. Bernardo laiške popiežiui Eugenijui III išsakytą mintį: „Gausybė užsiėmimų dažnai gali nuvesti į „širdies kietumą“, tai ne kas kita, kaip dvasios kančia, protingumo netekimas ir malonės išbarstymas“.

Benedikto XVI pasakymą, kad šis įspėjimas galioja visiems, taip pat Bažnyčios vadovams, gausiai susirinkę maldininkai palydėjo plojimais. Šventasis Tėvas taip pat atkreipė dėmesį į maldos pirmenybę. Pasak jo, šv. Bernardas mokėjo suderinti vienuolišką vienatvės troškimą, vienuolyno rimtį su sudėtingomis ir neatidėliotinomis užduotimis Bažnyčios tarnyboje. Šventajam Bernardui meilė buvo didžiausia dvasinio gyvenimo jėga.

Benediktas XVI taip pat priminė garsų šv. Bernardo patarimą leisti Marijos vedamiems tarsi kelrodės žvaigždės. Popiežius sakė: „Pažvelkite į tą žvaigždę, šaukitės Marijos. <...> Jos vedami nenuklysite, jos šaukdamiesi niekuomet neprarasite širdies“.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
mons. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbra / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2006, „Bažnyčios žinios“